

NÉPÜNK

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor

ZSIDÓ HETILAP

Felelős szerkesztő: Leitner Zoltán

Az egész világ sátorban él...

Valamikor, nem is olyan nagyon régen mindég azt irtuk és hirdettük, hogy a sátrak ünnepe kizárólagosan zsidó ünnep. Egyetlen népe sincs a világnak, amely annyira érezné az ideiglenesség szimbolumát, mint épen mi, zsidók. Ma már azok is tudják, akik palotákban laknak, meg azok is, akik nagy vagyonok felett trónolnak, hogy a zsidó számára a világ bármelyik sarkában minden csak a sátor labilitásával bír. Jön egy politikai fuvalom, jöhet ellenséges agitáció: és odavan a látszólagos biztonság, előkerülhet újra nagyapáink, vagy apáink görbe vándorbotja és mehetünk új sátrat keresni. Mi, zsidók, a XX. század modern nomádjai vagyunk, de nem saját jószántunkból, hanem embertársaink rosszvoltából. Valótlant állít az az ellenségünk, aki azt hirdeti, hogy mi nyugtalan vérű nép volnánk. Talán senki sem becsüli úgy meg a nyugodt otthon szépségét és kényelmét, mint mi zsidók, akik 2000 év óta folyton csak vándorolunk. De mit tegyünk, ha egyszerre embermilliók támadnak szegény ezrekre és mint az emberi indulatok alvilágának elszabadult furiái, rohannak reánk és üvöltik jólismert szövegeiket.

Amit eddig elmondottunk, az aktuális már évszázadok óta. Nem mondtunk vele újat, legfeljebb most jobban érezzük, mint történelmünk folyamán valaha. A nyolc napra felállított sátor: zsidó létünk örök szimbolumából ma a valóság színterére lépett és maholnap — sajnos — nyolc nap lesz nekünk a kóház s az év többi része, a sátor.

Csak egy lehet vigaszunk. Hogy nem csupán mi szenvedünk most, hanem az egész emberiség. Az idők végtelenjére számítón épülnek emberi alkotások és egy-kettőre kiderül, hogy minden csak „sátor” erejével és szilárdságával bír. Az egész emberiség a „sátor” ellen küzd. Pessimista írók már megírták, hogy ha az emberek megkezdik újra pusztítani egymást, akkor Európa legnagyobb fővárosai helyén nomád népek sátrai fognak kerülni, mert a mérgezőgázok, tankok és repülőgépek századában a pusztítás ördögének megszállottjai lettek az emberek és amit évezredek fáradságos munkájával teremtett, most a romboló ösztönök martalékává válik. S hogy nem „merész jóslatok” ezek, azt mindenki láthatja abból, hogy az új háború nem lesz, hanem már meg is indult. Sába királynőjének állítólagos utódai a fekete afrikai földön már érezték ennek fuvalatát. De az ezeréves mór eredetű, zsidó — évszázadok előtti kulturával átítatott városok is, bombák áldozata lesz. És a távolkelet misztikus szépségű, de átlátszó európai kulturájú világvárosai is füstölő romhalmazok lesznek. Ez már nem a leendő háború, ez már maga a háború!

Mit érnek hát a büszke bulvárok hatalmas betonkonstrukciói, mit érnek a laboratóriumok csodái, mit minden kultúra és civilizáció, amikor nincs többé nyugta az embereknek. Nem csupán mi zsidók érezzük ezt, hanem minden embertársunk. Termé-

zetesen bennünket kétszeresen ér minden átok. Mert együtt szenvedünk a többiekkel és külön megadatik nekünk a magunk zsidó nyomorúsága is. Példa erre Sanghai, ahol nemcsak a japán ágyuk tűzében pusztul el az ottani zsidó, hanem a fehér-orosz gárdisták külön fenik rájuk pogroméhes fogaikat. Sajnos, a sátrak ünnepén azt is meg kell valljuk, hogy amire azt hittük, komoly „kóházunk” alapja lesz, a mi kis országunk, szintén a nagy tohuvabohuba került. Mi azt kérjük, adjatok emberek egy kis nyugalmas helyet, amelyre kiirhatjuk, hogy „nem sátor”. S akkor jönnek az arab milliók és arra akarnak kényszeríteni bennünket, hogy ott is csak sátrat építhessünk magunknak. Mi hisszük és reméljük, hogy minden gyűlölködés dacára, ez a kis Erec mégsem lesz sátor és lesz zsidó népünknek egy töredéke, amely a biztonság érzetével lakhat majd a saját földjén.

De addig? Csak fájdalommal gondolunk arra, hogy nem vigasz számunkra az, hogy lassankint a mi szimbolumunkból; a sátor-

ból véres-komoly valóság lesz az össz-emberiség számára is. Azt hittük a legutóbbi évtizedekben, hogy az emberiség is, meg mi is, csak emlékeztetőnek építgetjük összelejtő szép ünnepünkön a sással fedett sátot. Most kinosan felhördülünk, mert maholnap a betonház lesz a mi „ideiglenes” és örök lesz a betonfedezék és a bombabiztos földalatti rejtékhely. Utána pedig jöhet majd a nomádok sátra és a nyugati civilizáció végleges összeomlása. Nem lehet és nem szabad pesszimistáknak lennünk, különösen nem ünneptájan, ezért szilárd meggyőződéssel, hittel hisszük és valljuk, hogy a szukkoth tuléli majd mindezt és akkor is fenn hirdeti majd az örök zsidó fennmaradást, amikor Berlin körengetegének átkos helyén farkasok fognak üvöltölni és a teutonok dicső népe valódi nomád sátrakban fog lakni. Akkorra felépül majd a mi igaz-sátrunk, Cion és hirdeti majd: hogy az erkölcsi igazát hitel valló zsidó nép tuléli a követ és tuléli a látszat-civilizációt is, mert hirdeti azt, ami kőnél is maradandóbb, márványnál és drágakőnél is becsesebb: az örök igaz erkölcsi fenséget és maradandó hitet, a jóban és igazban!

A huszadik század egyik legkiválóbb államférfija

Masaryk Tamás meghalt

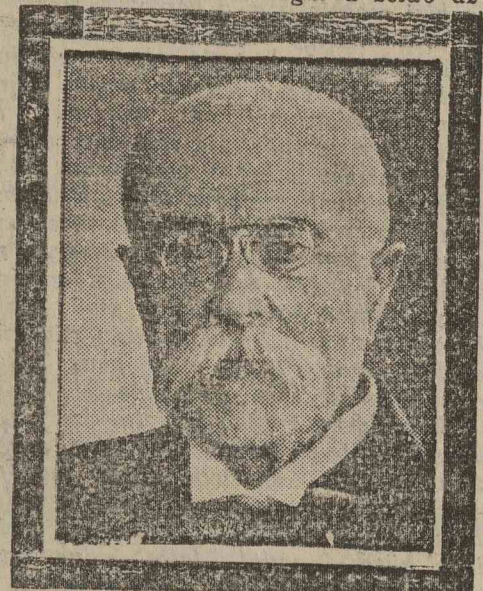
Az egész világ zsidósága gyászolja a kiváló humanistát, a zsidóság felejtethetetlen nagy barátját

Ha van a XX-ik század eddigi történelmében keresztény államférfi, aki feltétlenül megérdemli azt, hogy a világ zsidósága örök időkre szeretettel zárja szívébe emlékét: az elsősorban és mindenekeftelt Masaryk Tamás Guarrigue, a csehszlovák köztársaság megalapítója és első elnöke. De az európai igazi és hamisítatlan demokráciának nem halkszavú teoretikusa volt Masaryk elnök, hanem bátor harcosa is, aki gyakorlatilag is megvalósította azt, amit élete delén tul is nyíltan hangoztatott.

Kevés államférfiú élt korunkban, aki annyit küzdött volna saját népe boldogságáért, mint Masaryk, viszont elérte életének álmát és népét, hazáját boldogan vezette az új önálló állami lét rögs és mégis oly dicsőséges utjain. Nyolcvannal esztendő volt Masaryk elnök, amikor örökre lehunyta táradt szemét és halálos ágya körül emberi százmilliók állanak, akik elismerték és tudták róla, hogy ama kevés emelkedett szellemű államférfiúkhöz tartozott, akik sohasem követték korunk kergült eszméit, hanem a tiszta humanitásban, az igazi demokráciában találták meg az emberi boldogulás utjait.

Nagy halottja ő a világ demokráciájának. Amellett, hogy saját népéért harcolt sokszor élete kockázatásával is, halála a világdemokrácia gyászja is, mert annak emelkedett szelleméért küzdött hosszú földi életén át, szakadatlan odaadással és bizással. De nem csupán Csehszlovákia népei gyászolják mélységes meghatottsággal a

nagy államférfiut, hanem a csehszlovákiai zsidóság is és vele együtt az egész világ zsidósága. Most, amikor csaknem az egész világ üldözik a zsidóságot, most, amikor üldözött vadként érzi magát a zsidó az eu-

rópai „kulturállamok” legtöbbjében, akkor ezerszeresen értékesebb volt annak a Masaryk elnöknek szava és munkája, aki nem csupán a maga személyében hitt és bizott az emelkedettebb emberi szellemben, hanem országának közvéleményét is ily tekintetben befolyásolta. De nem hatalmi szóval, nem diktatorikus eszközökkel, hanem azzal a vég-

telen nagy bizakodással, amellyel viseltetett az emberi haladással kapcsolatosan. Masaryk Tamás halála mélységes gyászt jelent a világ haladottabb szellemű és a demokráciában bizó és annak jövőjéért aggódó közvéleményében, de gyászt jelent elsősorban nekünk zsidóknak, nagy és mélységes gyászt, mert megnyugtató volt érezni és tudni, hogy él közöttünk egy férfi, aki a legmagasabb polcon is, ahova ember eljuthat, megmaradt annak, aki egyszerű tanárember korában volt.

Legyen a nagy államférfiu emléke örök-ké áldott és saját népének, a világ demokráta közvéleményének gyászában első helyet kér a tizenhatmilliónyi világszidóság is, aki egy rendkívül nagy ember eljuthat, megmaradt annak, aki egyszerű tanárember korában volt.

ELETE

Masaryk elnök 1850-ben született a morvaországi Göding városkában, ahol egyszerű szülők gyermekeként élte le gyermekéveit. Már kicsikorában is kiváló észbeli tehetségről tett tanúságot, s 1878-ban egyetemi tanár lett a bécsi egyetemen, ahol filozófiát adott elő. 1882-ben pedig az ujonnan létesített prágai egyetem tanára lett. Akkor lépett fel először a zsidó nép érdekében a polnai Hilsner-per kapcsán, amikor a legélesebben ki kellett a vérvád meséje ellen és neki volt köszönhető, hogy a közvélemény előtt rehabilitálták a zsidóságot. Számos könyvet és brosurát írt és óva intette az emberiséget, hogy ne higgyen a lehetetlen vérvád mesékben és gyűlölettel fordult el az antiszemita izgatótól, akiknek munkáját a legélesebben elítélte s kutmérgezésnek minősítette. Ezzel ismertette a zsidó népet a világ zsidó közvéleménye előtt is. Amikor a világháború idején Amerikát járta, hogy a csehszlovák önállóság érdekében agitáljon, akkor a polnai perre való emlékezések kapcsán rendkívül népszerű volt az Egyesült Államok zsidósága körében is. A vezető zsidó körökkel — különösen cionistákkal — állandó kapcsolatot tartott fenn s 1918 végén nyíltan hangoztatta, hogy nagyon szimpatizál a cionista törekvésekkel.

Tizennyolc évig volt a köztársaság elnöke és ez időszak a csehszlovákiai zsidóság-nak nyugodt és boldog korszaka volt. Dr. Benes, a jelenlegi elnök, nemcsak leghivebb és legodaadóbb barátja volt az elhunyt nagy férfinak, hanem szellemének igazi letéteményese.

HALÁLA

Körülbelül három héttel ezelőtt érkezett az első hír betegségéről. A lany-i kastélyban nagy harcot vívott a halállal a kiváló férfi. De a nyolcvannyalc esztendő szervezete nem bírta megbirkózni a kórral. Előbb még úgy látszott, hogy tud segíteni rajta az orvostudomány, de később tüdőgyulladással komplikálódott és a magas lázzal nem tudott megbirkózni a fáradt szervezet. Erev Jomkippurra virradó éjszaka három órák körül kilehelte nemes lelkét a nagy férfi. A halál percében ott volt családja és Benes elnök is, valamint a cseh kormány tagjai. Éjjel három órák körül következett be a halál, amelyet megrendülten fogadott az egész köztársaság lakossága. Már a halált követő első órákban érkeztek részvétlívratok a világ minden részéből. Lapunk zártáig még nem érkezett hír, hogy mikor lesz a temetés.

A zsidóság örökké tisztelni és becsülni fogja emlékét és szívébe zárta annak a Masaryknak emlékét, aki nem szünt meg soha harcolni az emberiség emelkedett szelleméért és jobb jövőjéért. S ha valaki őszintén szívvel küzd — amint ő tette — úgy akkor természetesen áldás fakad munkája nyomán arra a zsidóságra is, amelyet mindenfelé üldöznek, csak ott élnek nyugodtan és boldogan, ahol olyan férfiak állanak a nép élén, mint amilyen a nagyszerű és kiváló Masaryk Tamás volt, aki egyike volt — kétségtelenül azoknak, — akiket a zsidóság a chasidé ümász hoajlom-nak nevez.

Roosevelt amerikai elnök, Lehman kormányzó, Herz és Baeck főrabbi újévi üdvözlései a világ zsidóságához

Washington. — Az Egyesült Államok elnöke; Franklin D. Roosevelt, aki rendkívül megértéssel viseltetik minden zsidó ügy iránt, mint minden esztendőben, úgy ez évben is, a Roshasono alkalmából a következő üzenetet küldte a zsidóságnak: „A Roshasono

Franklin D. Roosevelt, az U.S.A. elnöke

sono jelentőségének tudatában, ama komoly reményemnek adok kifejezést, hogy legyen az elkövetkező esztendő a növekvő prosperitásnak éve és hozzon szerencsét úgy a zsidó, mint a többi polgártársunknak”.

Lehman Herbert, aki a tizenötmillió New-York állam zsidó kormányzója, a következőket nyilatkozta a zsidóság számára:

— Mi, amerikai zsidók okkal vagyunk a legmélyebb hálára kötelezve, hogy ennek az országnak áldásaiban részesülünk és hogy ennek az államnak polgárai lehetünk. Olyan

Lehman Herbert, New-York állam zsidó kormányzója országban, amely vallási és politikai egyenjogúságot biztosít számunkra. Régi tradicionális szellemünkben jó sorsunkat olyan adománynak kell tekintenünk, amelyet itt lakó testvéreink magukénak mondhatnak. Viszont a mi szerencsétlen testvéreinknek, akik más országban élnek, nagy szüksége van a mi támogatásunkra és bátorításunkra. Ők, szerencsétlenek el vannak nyomva, fanatizmussal, gyűlölettel és intoleranciával, amely olyan nagymérvű, amilyenre még soha példa nem volt. Ez a szerencsétlenség a mi hűségű népünket a legmélyebb nyomorba és kétségbeesésbe taszította. Ezért van segítségünkre oly mérvben szükségük, amilyenre még sohasem volt. Az a különlegesen

kedvező helyzet, amelyben mi vagyunk, arra kötelez bennünket, hogy segítsünk minden erőnkkel azokon, akiknek nem jutott oly boldog sors osztályrészül, mint a szabad Amerika zsidó polgárainak”.

London. — Dr. J. H. Herz, a brit birodalom grand-rabbija a következőket írta az újévi alkalmából: „Izrael fiainak és leányainak ma nagyobb szüksége van rá, mint valaha, hogy vigyázzanak a sófár hangjaira. Ezer év óta nem kérdezték meg a zsidóságot olyan életbevágóan fontos kérdésben, mint az elkövetkezőkben fogják. Bár csak megáldaná ismét az Örökkévaló vezetőinket azzal, hogy a leghelyesebb utat választásák, hogy a születendő generációk majdan áldólag emlékezzenek meg rólunk. Csak az Örökkévalóban való szilárd hit biztosítja számunkra azt, hogy ellentálljunk a gyűlölet nyomásának. A föld nagyrésze a türelmetlen nacionalista gőg hinárjában vergődik és a faji türelmetlenséget emeli legfőbb emberi jónak. Bárha visszavonulna már medrébe a

Dr. J. H. Herz, a brit birodalom grand-rabbija gyűlölet tomboló hulláma és felvirradna az igazságosság napja, hogy a földerekség minden egyes emberének békét árasztana”.

Dr. Leo Baeck berlini főrabbi, a zsidók birodalmi képviselője, roshasonoi üdvözlései:

Nekünk zsidóknak több szükségünk van az újévi ünnepre és annak biztonságára, mint a többi embernek. Nem is tudnánk másképpen élni, ha nem remélnénk, hogy az Úr barázdákat von és beléjük új magot vet, hogy kiterjedjék valami új. Így éljük túl sorsunkat s ez a kívánsága minden egyes

Dr. Leo Baeck, berlini főrabbi.

világon élő zsidónak, meg az is, hogy valamennyien megérjük az elkövetkező új esztendőt.

Tekintse meg

az

Oradeai Kereskedelmi Csarnok

Október
7-től 18-ig

nagy őszi kiállítását és vásárát
50%-os vasuti kedvezmény az ország összes vasútvonalain.
Ingyen tombola!

WASSERSTROM SÁNDOR franciaországi riportorozala

A kelet-európai zsidókönnyek óceánjától - a francia tengerpart boldogság-szigetéig...

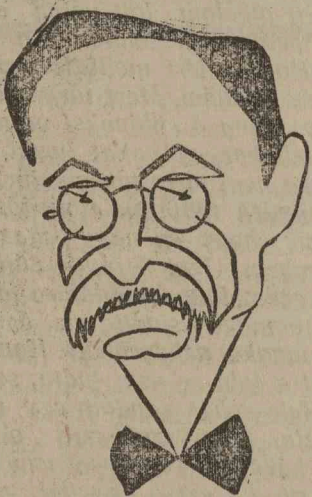
— A „Népünk” eredeti riportja

Deauville-Trouville. — Itt ülök a zugó Óceán partján, a világ egyik legegészségesebb fürdőhelyén. Deauville. Ugy hangzik, mint egy álom. Sajnos, nem vagyok romantikus természet és amikor a zsidó nyomor helyeit jártam hosszú éveken át, soha nem álmodoztam a francia tengerparti álompaloták dőzsölő világáról. De amikor itt nézem ezt az életigenlő, boldogan, gondtalanul élvező mondainvilágot, gondolataim mégis odaszállnak a kelet-európai embermilliók közé, akiknek nem kell deauville-i kaszinó, nem kell „plage”, nem kell csillogó naplemente, vagy párisi modell-ruha, hanem egyedül és kizárólag nyugalom kellene. Egy csendes műhely, egy jendes kis tölgy, amelynek hátsó részében van lakás, ahol a gyermekeket nevelheti, ahol imádkozhat és leélheti kispolgári életét. Ott nem álmodnak az Atlanti-Oceán partjáról, a csodás autostradákról, a normandiai gazdagságról, hanem elég volna nekik, ha nem fenyegetné őket a pogrom-veszély, ha nem uszítanának ellenük. Hol van innen a Porunca Vremii? Hol van innen a hreszt-litovszki véres éjszaka? Minden távolinak látszik és valószínűtlennek. Egy boldog, szabad ország gondtalanjai hullámanak itt fel- s alá, akik nem is tudják, hogy milyen komor ege van a kelet-európai zsidóságnak. Mit tudja az amerikai milliomos zsidó asszony, aki itt páratlan luxusban él, hogy egykor nagymamája, hogy imádkozott a pénztekesti gyertya fölött, selymekendővel fején és végtelen nyugalommal szívében...

EL PARISBÓL...

Először rövid időt tölthettem a Fény Városában. Egyik rokonom elvitt autóján a tengerpartra. Pihenni a kongresszusi fáradalmakat, amit valóban nem is lehet a zugó nagyvárosban, hanem inkább a tengerparton.

Engedtem unszolásának és végigrobogtunk több mint 200 kilométert a termékeny Normandia földjén, a gyönyörűen aszfaltozott országúton. Kétoldalt virágzó földek, csinos, különleges régi stílusban épült házak a jólét és boldogság jelei. Városok, évszázados épületekkel, mindegyik egy-egy történelmi emléket rejt magába. A népfrenti Franciaországban nem látni sehol csendőrt. Rendőr is csak a közönség rendelkezésére áll a legnagyobb udvariassággal. Mindenki szabad, nincs az a nyomorúságos érzés, amelyet a fascista országokban ta-

LEON BLUM

pasztalunk. Nem kell jelentkezni, igazolás nincs, nincsenek passzusok és ellenpasszusok, pecsétek és formulák, amelyek a mi életünket determinálják. Európa keletén és közepén. Leon Blum francia miniszterelnök-helyettes ma népszerűbb, mint valaha. Mióta nem áll a „kirakatban”, azóta a milliók még jobban szeretik. Tudják róla, hogy neki köszönhetik az életszínvonal emelkedését, a teljes prosperitást. A Népfrent-kormányja nagyon népszerű és ezt nem kell katonasággal „beléverni” a tömegbe.

Ritkán is láthatók a katonák, dacára annak, hogy a világ egyik leghatalmasabb és legjobban felszerelt hadseregével rendelkezik ez a legelső nyugati állama a vén Európának.

AHOGY A KÖZÉPKORBAN VOLT ÉS MOST VAN.

Amikor itt a tengerparton szemlélem ezt a nagy lüktető életet, eszembe jut egy régi középkori kis esemény, amely épen éles kontrasztjánál fogva, — ideillik. Azt olvastam valahol, hogy amikor Spanyolországban legjavában folyt az inkvizíció, egy zsidó asszony eltűnt férjét ment keresni a frankok földje felé. De nem tudott másképpen kijutni, minthogy egy közös utlevelet kapott egy ismeretlen zsidóval. Amikor a határra értek, az öröknek feltűnt, hogy a „házastársak” nem is néznek egymásra. (Akkor ez azt jelentette, hogy nem házasok, most ez a bizonyíték arra, hogy azok.) A határőr kijelentette, hogy gyanusak és csak akkor engedti tovább őket, ha megcsókolják egymást. Különböző börtön jár csalásukért. És a középkori férfi és nő — a börtönt választották inkább, minthogy egymást megcsókolják, mivel nem voltak férj és feleség. Erre most, a tengerpartnak eme Sodomájában úgy észlelem, hogy ez az asszony nem érrefelé tartott... Megálltak a középkornál... és nem jutott tovább. Ebben a korban — nem a börtönt választották volna, hanem Deauville-t...

Alig néhány kitérőnyire folyik itt a tengerbe a Szajna, nem messzi van innen Le Havre kikötő és az oceáni szelek, távoli világérszek üzenetét hozzák ide az üdülő embertizezreknek. Trouville, a „rég”, Deauville meg az új tengeri fürdőhely. A két híres fürdőhelyet hid kapcsolja össze. A hid közepéig tart az egyik, utána a másik. De közigazgatásilag nem egyek. Meg nagyvilágiaság tekintetében sem. Egyik luxust jelent, a másik superluxust. Mindenfelé az ismert tengerparti kabinok, körülöttük sokezernyi (tizezernyi) fürdőző és homokban napkurázó. Elegancia, autósodák, kezdődik Rolls Roys-okkal és végződik hálósodás, virágdíszes nagyszerűségekkel. Az apály és dagály öröktörvénye mutatkozik itt, de ha átvitt értelemben vesszük, akkor a pénzfolyam dagályára gondolhatunk, mert akik idejöttek, azokat a pénz dagályára huzta ide, az „apály”-ban levők (oh kis ardeali és regáti zsidólakta falvak, Vacaresti, Dudesti, Rombach-utca, Dob-utca, Katona- és Csillagvárosok kis, nyomorúságosan élő zsidók árnyékai) nem látják meg ezt soha-soha...

A KASZINÓBAN.

Leírjam a luxusnak ezt a komprimált összehátását. A modern stílusban épült palota minden kényelmet biztosít látogatóinak. Több ezer négyzetméter területen fekszik. A falak vakító márványból és tükörből, amelyek ezerszeresen verik vissza a sok tizezer gyertyafényű csillárok fényét. Puha perzsák, halk tónus, elegáns személyzet. Van benne színházterem, kabaré, játékterem, éttermek, bárók. Beszéljünk a játékteremről. Beléptidővel lehet bejutni. Az asztalok körül baccarat és rulett. Főleg a leg-hazárdabb játék: a baccarat. Egész nagy hitközségeket lehetne örökre szanálni egy-egy tétellel. De kik is játszanak? Amerikai milliárdosok, francia nagytőkésék, angol hölgyek, délamerikai kalandorok, kelet-európai snorrerek (aránylag snorrerek itt a mi

gazdagjaink). Egy-egy hölgy kezén annyi ékszer, hogy az a mi nagy „ajser”-jeink egész vagyonát, vagy még többet reprezentál. Azt kérde az olvasó, van-e közöttük zsidó? Nem tudom, örvendve mondjam-e, vagy szomorúan, hogy van. Van bizony, s nem is képzeljük, hogy ezek a mi zsidó gazdagjaink hogy szórják itt a pénzt. Mennyi könnyet lehetne felszárítani egy-egy tétellel, amit zsidók veszítenek itt el... Itt mindenki uszik a pénzben és amint itt nézdegelek, sok mindent gondolkodok... Nyolc gyermekes családokra, akiket szanálni lehetne... de hagyjuk ezt. A pénz már évezredek óta megkéményíti a szívet és aki ilyen jómódban él, nem is gondol az élet sokmillió nyomorultjaira. Arra is gondolok, hogy az antiszemita hirdetik: a zsidó szolidaritás. Szeretném tudni, hogy a gettózsidó milyen „szolidaris” a deauvillei kaszinó duggazdag amerikai zsidó hölgyével, aki majd elröpül a sok ruhafelhőben, csak az ékszerek huzzák le a földre. A hatalmas folyosón sétál néhány hölgyen milliárdos értékeket becsül fel szakértő kísérem... Ott

AGA KHAN

van néhány maharadsa is, meg a híres Agha kán, akit a világ leggazdagabb emberének tartanak. Nagy luxussal parkirozott kertjének közepén áll 25 szobás villája is és mellette nagy személyzetének külön épületben berendezett lakosztályai. Minden este állandó vendége a kaszinó baccarat játékkaszinójának úgy ő, mint felesége. Kincseket érő exotikus ruhák és ékszereik méltán keltene feltűnést.

EGY ROTSCCHILD BÁRÓ, AKI LOVAKKAL KERESKEDIK

Itt nem is képzelik el a szezon — ami két hónapig tart összesen — egy-egy Rotschild nélkül. A pálmát Rotschild Henry viszi el, akinek gyönyörű villája van Deauvilleben. A főhangsúly a versenyistállón van. Lovakat tenyészt. (A másik bolhákat gyűjt, a harmadik madarakat.) De ezenkívül a „Pigalle” színházat is igazgatja. A lovak körül több sikere van, mert azokért sok pénzt lehet kapni, viszont jó színházat nehezebb kezelni.

De nem csupán futtat, hanem lótenyésztete is van és az angoloknak előszeretettel ad el versenylovakat. Sajnálom, hogy nincsen versenyistálló, különben elmentem volna hozzá néhány lovat venni. Hiszen ő „lókupec”, csak Rotschild módra. A versenylovak istállója beillene erre mifelénk elezans nagypolgári lakásnak. De drága jószágok is. Milliókat érnek frankban. A báró Deauville-ban napjainak nagyrésztét a turfon tölti, miközben idegesen nézegeti látcsövön keresztül a zsüri páholyból a versenyeket, vagy pedig leszáll onnan és a futtatásról jövő lovainak szügyét veregeti.

AHOL A „MESÜMED” CITROEN SODRÓDIK ELKERÜLHETETLEN VÉGZETE FELÉ...

De nem csupán Rotschild járkal ott, hanem Citroen is ott sétál. Nem a „Citroen-auto”, hanem maga a gyáros is. Nem fut, hanem sétál. Az öreg Citroenről, — aki zsidó volt — egész legendák keringenek, hogy mennyit és milyen tételekben jászott. Egy estén harmincemillió frankot veszített a kaszi-

A szövetvásárlás titka

Gyakran irigykedve állapítjuk meg, hogy mások milyen jól, olcsón és izlésüknek megfelelően vásároltak. Pedig ha egy kicsit gondolkozunk fölötte, könnyen rájövünk, hogy olcsón jó árut, a divatnak megfelelő csak úgy vásárolhatunk, ha szakmabeli legnagyobb cégeket keresünk fel, hol izlésünknek megfelelő áru áll rendelkezésünkre. Az ilyen cé-

gek közvetlenül a gyárhoz nagy tételben vásárolnak és folyton érkező új árukat a nagy forgalom révén olcsón árúsítanak.

Hogy csalódás ne érje, saját érdekében szövetségletét Deutsch Posztóáruházában, Oradea, str. Avram Iancu 4, Ardeal legnagyobb posztóáruházában szerezzé be.

nóban. Ott uszott el a zöld asztalnál a legnagyobb francia autógyár részvénytöbbsége is. Az egész francia pénzpiac megrendült, amikor ez a hatalmas üzem összeomlott. De viszont zsidó célokra is adott (Lengyelzsidó származású volt és mielőtt Citroen lett, — Citrom volt!) Róla mesélte Clemenceau, a nagy „tigris”, amikor egy agyonhasznált autóját kicseréltette a gyárban, az újért Citroen nem akart pénzt elfogadni, mert azt mondotta, hogy aki Franciaországot megmentette, attól nem fogad el pénzt. Clemenceau el is fogadta az új kocsi, de adott tízezer frankot a gyár munkásainak és így nyilatkozott Citroenről:

— Hallottam, hogy a régi kocsimat egy muzemnak akarja ajándékozni. Érdekes ember ez a Citroen. Zsidó. Nagyon jó zsidó. Mert tudni kell, hogy vannak nagyon jó zsidók is.

A fiatal Citroen azonban csak részben vette át, főleg gyarló tulajdonságait apjának. Deauvillei gyönyörű villáját apjától örökölte, míg hatalmas garázsa ma már zárva van. Legfeljebb csak saját céljaira szolgáló autóját tartja ott. Állandó vendége a baccarat-asztalnál és magunkfajta emberben elhiül a vér, amikor a gyakori ezerfontosak játszmaát látja. A fiatal Citroen a „mesümed” végzettszerűen sodródik a teljes elmerülés felé...

EGY ZSIDÓ MŰVÉSZNŐ...

A kaszinó színházterme koncertet hirdet. *Lys Gauty-t* hirdetik a plakátok. Megnézem jómagam is *Lys Gauty-t*. Algiri zsidó leány. Most a párisi világ kedvence. Egy kis dala van: a *vontatóhajóról*. Szünni nem akaró taps követi. Egy algiri zsidó nő, de több francia charme van benne, mint sok benzültben. Az algiri zsidó leány teljesen befutott és

Páris egyik polgármesterének „samesz”-i szerepköre

Ki volt az egyházi, vagyis a „samesz”? Azt hittem, hogy egy hivatásos funkcionárius. Nagy volt a meglepetésem, amikor hallottam, hogy bizony ez az ur kedvtelésből gyakorolja ezt a mesterséget. És még hozzá nem is kis személyiség.

A francia hivatásos zsidó szervek nem állanak legjobban anyagilag. Ezért a consistorium tagjai felszítják egymás között a teendőket. Aki például itt nyaral Monsieur Gerkovitz, aki a Rue des Tournelles párisi templomkörzet elnöke is, vállalta a deauvillei „incassót”. És furcsa volt, de meg kell írjam, — elvégre a satumarei főbbi ur egyhamar nem fog ott imádkozni, — hogy imádkozás után megmondotta azoknak, akik adományoztak, hogy hova küldjék a pénzt. Nálunk bizony másképp van. De akik a „lije”-ket kapták, nem voltak hajlandók fizetni — estére, vagy másnap, hanem prompt kassza. Így azután ott rögtön, a templom előtt zsebébe csuszatták az ötszáz, vagy két-háromszáz frank-okat, amit

nagy kedvence a párisiaknak. Szerepköre elvégeztével, zsidó hivatalnok férjével szerényen szintén a nézők közé ül. Hja, a zsidó „asszimilálódó” képesség. Utána még egyéb műsorszámok, azt mondják, van közöttük más zsidó művész is.

A DEAUVILLE-I ZSIDÓ TEMPLOM

Az olvasó ne csodálkozzék, ha az élet forgatagát figyelő zsidóemberben felébred a vágy zsidó milliő után. Mert hiszen azt igazán nem lehet és nem szabad „zsidó milliő”-nek nevezni, hogy Rotschild báró versenyistállót tart és az amerikai milliomos asszony mogyorónagyságu briliánsokat aggat magára. Nem volnék szívvel-lélekkel zsidó, ha nem kerestem volna szombaton legalább a zsidó templomot. Mert ez is van Deauville-ben. Nem olyan pazarul szép, mint a karlsbadi, ahol Ziegler főbbi szónoklatai odacsalogatják a világ minden részéből odasereglegő Kurgastokat. De még a franciaországi Wichi-nek nemrég épült templomával sem veszi fel a versenyt, amelyet szintén a fürdővendégek lelki-malaszt utáni vágya keltett életre. A francia tengerparti paradicsomban egyszerű és még kezdetleges berendezésű az imaház, de annál érdekesebb a szereplő személyek egyénisége. Az ima nem sokban különbözött a mi szokásos imáinktól. Szerényen egy hátsó padban húzódtam meg. Csodálkoztam is, amikor észrevettem az „egyházfi”, és a Tóra elé hívtak. „Feltűnést keltettem”, mert hangosan és érthetően elmondtam a szükséges brochékat, mert hiszen a hivatásos imádkozókön kívül a publikum édes-keveset konyit a héber imákhoz. A párisi *Jakob Kaplan* főbbi, aki a imádkozásnál asszisztált, hozzám jött és megkérdezte, hogy merről jöttem. *Messzi Romániából* — ami ugy csengett a jelenlevőknel, mint amikor mi egy távolkeleti zsidóval kerülünk össze.

majd később nyugtáznak. A „samesz”-ről pedig kiderült, hogy nem is kicsi személyiség. Páris egyik városrészének „mér”-je azaz *polgármester*. Polgármester és egyházi. Azaz hogy télen polgármester Párisban, nyáron „samesz” Deauvilleban. Az az anekdota jut eszembe, amelyet az egyszerű metszőről mondanak, aki azt vallotta, hogy neki jobb dolga volna, ha mondjuk pénzügyminiszter volna. Mert a miniszteri fizetésen kívül — még sakteri fizetést is huzna. Igaz viszont, hogy a mi polgármesterünk tiszteletbeli „samesz”. Hja ez a francia levegő. Nálunk sok helyen még a hitközségi elnök is profitál, ott még a samesz is — polgármester.

Azaz hogy még nincs mézeskalácsból fonva minden kerítés. Keményen dolgoznak az emberek, kora reggeltől késő estig. Csak jöjjenek a gazdag külföldiek, csak hozzák a jó öreg fontokat a spleenes angol dámák, meg az ujjgazdag dollár „csinálók”, elegánsan, szépen, finoman, parfümmel és virággal,

yachtokkal s luxusszállókkal, huzzák ki a zsebükből a pénzt. A franciák tudják legjobban kamatoztatni az emberek vándorlási vágyát, ami nem is új, hanem évezredek szokás. Hiszen már az ókorban is szokásos volt az utaztatás, még a kies Gallában is, mert akkor is vallották elvként: „Emberi naivitás az, ha csak országunk kereteihez ragaszkodunk. Nem csupán saját hazánkat, hanem az egész világot meg kell ismernünk”. Ennek a régi „antik” elvnek és metónak köszönhetnek a franciák évenként nehéz milliárdokat, amelyet a külföldiek hagynak ott náluk. Párisban és Nizzában, Montecarloban, Wichiben és Deauvilleban, meg Trouvilleban...

A lengyel zsidóság szomorú helyzete

Varsó. — A wengrovi kerület Stoczek nevű városkájában véres zsidó-ellenes kilengések voltak. Nemzeti demokrata agitátorok fellázították a parasztokat, kiraboltak zsidó üzleteket és házakat, árukat raboltak és sok zsidót súlyosan bántalmaztak. Körülbelül harminc sebesült zsidó maradt a tetthelyen, közöttük Mechel Kleinberg nevű igen súlyos állapotban került a kórházba. Lomza-ból, Kolnából és Jedwabne-ből szintén vásári pogromokról jöttek jelentések. Nagyon sok zsidó üzletet kiraboltak. Nagyon komoly kilengések voltak a byalistoki, branski vásárokon is. Sokszáz huligán gyűlt össze és elkergette a vásárookra érkezett zsidókat a piacterekről. Mindenütt borzalmasan össze is verték a zsidókat. Sokat közülük kórházakba is szállítottak.

Novy Dwor, Garwolin, Ostrow-Mazowiec, Wlclawek, Szydlowte és más lengyelországi helységeiben eredeti tervet dolgoztak ki a városi vezetők, hogy megszabaduljanak zsidóiktól. Rendeleteket adtak ki, amelyekben elrendelik a zsidó-lakta házak kiürítését, mivel azokban „életveszélyes” a továbblakás. A hajléktalanná vált zsidó családok nem kapnak szükségjelakást, ugyanarra, hogy fedél nélkül maradnak. Így Ostrow Mazowiec-ben hatvanöt zsidó házra mondták ki a lebontási ítéletet. Különböző terroreszközöket vesznek igénybe, hogy a zsidókat házaik keszertényeknek való eladására kényszerítsék. Szydlowte városának polgármestere negyvenháznak lerombolását rendelte el, amelyekben többszáz zsidó család lakik. Mielőtt még elhagyták volna házaikat, már megkezdtek azok rombolását. A hajléktalanná vált zsidók helyzete nagyon reménytelen. Az említett városok zsidóságának képviselői Varsóba utaztak, hogy ott a kormányzat előtt tiltakozzanak az egyes városi vezetők önkényeskedése ellen.

A törpe Wolfe sátra

Törpe emberke volt Wolf s nem is hívták másképp, mint: „Wolfele”. Az egész falucska így szólította. Még a szlovákok is.

— „Dobri den Wolfele!” — kiáltották eléje, ha szembe kerültek vele és a kislövésű emberke ezt olyan természetesen vette, mint a reggelt, az estét vagy a szelluvást. Már gyermekkorában is így becézték pajtásai s ahogy nőtt, férfiasodott s öregedett a társával, úgy ragadt rá a „Wolfele” becézés. Kicsi volt, groteszk és szelid, mint a bányász. Gyermekkorában, minden időtélknél csak mint néző szerepelt. Ő nézte a metát, a birkózást, a gombózást, a versenytutást, mindezt tisztes távolságból persze, hogy utána legyen s hátratett kezekkel, kitágult kezek szemével lelkendezett, aszerint, hogy melyik csoporthoz szegődött. Talán ő volt az első „drukker” ezen a világon s a mai mecések drukkerjeit legalább is félszázaddal megelőzte. Mostani visszaemlékezéseim során ebben látom kivételes emberi nagyságot és jelentőséget. Wolfele volt tehát az első drukker, aki izgult és lelkendezett csapata diadalán s rettentően el tudott keseredni a

vereségén. Ezzel körülbelül kimerítettem gyermekkorára jellemzését.

A valóságban pedig mindenki szerette. A megtestesült „rachmonesz” volt. A házassága is romantikus körülmények között történt. Volt a faluban egy árva, öregedő leány, irgalomból tartották egy módosabb családnál, amolyan mindenes volt ott s Wolfele is ilyen ágról-szakadt emberként lézengett ott s így borondlta össze a falu ezt a két embert. A falu, mert itt semmiéle „sachsen” nem játszott közre. Valakinek eszébe jutott, hogy Wolfele és a szegény Hanka egymáshoz valók s az egész kille helyeselte ezt s helyettük kimondották az „igent”. Így kerültek egymáshoz. És minthogy házasságuk állásra van szüksége, kreáltak neki azt is. Ő lett a samesz.

Igy élt Wolfele szelid békességben istennel és önmagával, szolgálván alázatos-sággal a templomot s jámbor fentartóit.

Csak egy nagy keserűség élt benne, amiről senki e földön nem tudott. Még a felesége se. És e bánata minden sátoros-ünnep alkalmával meg-megújult, mert sohasem hívták őt a sátorok építéséhez. Se gazdag, se szegény nem szólította föl, hogy jöjjön, segítsen a sátorépítés munkájában. Pedig ez

jó kereseti alkalom lett volna a számára. Ilyenkor pedig nem gondoltak a szegény sameszre. Hogy miért mellőzték? Ezt valóban nem nehéz kitalálni. Mert törpe volt és gyönge. Hogy tudna ő cölöpöket verni, tetőt csinálni, lombokat, galyakat hozni. Nem, erre a munkára nem tartották alkalmasnak. Wolfele bizonyára tudta is e mellőzése okát s úgy érezte, hogy ez nagy igazságtalanság vele szemben. Tud ő olyan sátrat építeni, hogy az egész falu a csodájára járna. Hiszen eddig is ő maga csinálta az ő sátrát, igaz, hogy a munka nehezebbét Hanka végezte, de hát ezt a falu se nem tudta, se nem látta.

Wolfele tehát gondolt egy merészre és elhatározta, hogy szukosra olyan sátrat csinál a házában, amilyen nem lesz hozzá hasonlító itt. És ezt ő egyedül maga fogja csinálni. Hankának még csak megközelítőleg sem lesz szabad azt, amíg az teljesen el nem készül. És ha kész lesz, bemutatja majd az egész falunak. Hadd lássák, hogy ő mit tud. Ez lesz aztán a szüke, majd csodájára járnak s jövőre majd szívesen hívják minden hová, — gondolta Wolfele. — Ez serkentette és foglalkoztatta a fantáziáját.

Már közeledett az ünnep s Wolfele szaván állt. Ahogy kitervelte a maga dolgát

Győz a szombat...

Milyen üldözöttje volt a felvilágosodott időknek a mi szegény zsidó szombatunk. A „modernnek” előbb csak mosolyogtak ódságán, azon a „solet”-es hangulaton, amelyet maga körül árasztott. Nem vették észre, hogy a földi kiegyensúlyozottság egyik leg-szebb dokumentuma egy hívő zsidó szombati nyugalma. Mennyi szeretet, mennyi méltóság, mennyi boldogság árad ki egy ilyen zsidó szombatból. És mindezt a modernség nevében arcul ütötték. A „sabbesz” igaz zsidó lélektben csodálatos rezonanciát fakaszt. Ha a zsidócska, akármilyen esett exisztencia is egész héten át, péntek este „király” lesz mint a zsidó népdal mondja, aki ott trónol elhessegetett gondoktól távol, pirult arccal, családja körében. És a szombat, a maga tökéletes nyugalmaival. Nincs hátizsák, weekend, strapa és bosszuság, csak templom van és prédikáció, imádkozás és a pihenés tökéletes hangulata. Szombat este pedig kezdődhet újra a hajrá...

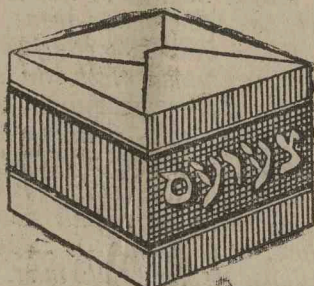
Ezt a szombatot detronizálták sok zsidó házban. Szombat királynőjét száműzték nem csupán zsidó házakból, hanem hitközségekből. Jöttek a reformhitközségek New-Yorkban, Detroitban, Cincinnatiában és Louiswille-ben. De Európa néhány nagyvárosa sem volt mentes ettől a járványtól, például Berlin és London.

Most nagy változás történt e téren. Amerikában a leggazdagabb hitközségek ezek a reformhitközségek voltak. A változás a legutóbbi nagy konferencián zajlott le, amelyet az amerikai reformhitközségek hivatnak össze. Dr. Félix A. Léwy, chikagói rabbi, mint a szervezet elnöke nyíltan bevallotta, hogy a reform csődöt mondott. Nem ért semmit az a törekvés, ha „elkeresztényesítették” a zsidó tradíciókat. A héber imákat kiküszöbölték, a szombati imádkozást vasárnapra helyezték át, kihagyták a Cionért való imákat (a reformisták, asszimilánsok és anticionisták megengedték a nem-kóser ételek élvezetét, mások is esznek elég tréfót, de leg-

A feldiszitett ünnepi sátorban

בסכות תשבו שבועת ימים
ועבען (7) טאגע ווירד אין דיא
סוכה געשפייזט, עם שמעקען זעהר נישט דיא שפייזען ווען דיא פאמיליע
יך קלאהר בעוויסט אױס, דאסס דיעזעלבען מיט דען פארצינליכעם
פערלאסליך כשר - צערעס פפלאנצען פֿעטט הערנע
שטעלט ווירדען, דאהער אױט יעדע יודישע הויזפֿרוי בעשטרעבט דאמיט
איהרע פאמיליע שמחת יום צו בערייטען אונד פֿערלאנגען דאס 100%
ריינעס - צערעס שפייזעפֿעטט כשר

Ceres
100% növényi zsiradék

Ugy tejes, mint husos ételek számára

לשנה טובה תכתבו ותחתמי לאלתר לחיים!

alább nem a rabbi „chechseriével”). Mindez nem használt, amint most kiderült. Nem sikerült növelni az érdeklődést ezeknél a reformereknél.
Az örvendetes csödnök nyílt bevallása igaz-zsidó körökben nem kelt meglepetést.

A chikagói „Temple Isaiah Izrael” nevű zsinagógában eirendelték, hogy ezentul megszűnik a vasárnapi imádkozás és a detronizált szombat újra elfoglalja helyét ezekben a hitközségekben is. Nem lehet erőszakot elkövetni az évezredes tradíciókon. A reform-

egy neki is fogott.
Este, mikor már enyhe homály borult a falu uccáira s az alkonyat öszi fénye csillogott a zsindeletes és zsupfedeles tetőkön, Wolfele előkereste élesre fent baltáját s neküindult a közeli erdőnek. Nehéz szerszám volt az ő vékonyka kezében a balta, de az akarata oly erős volt, akárcsak egy mai versenyre induló boxbainoknak. Wolfele úgy vonult a házak mentén a baltával, mint aki harcba vonul, hogy legyőzze ellenségeit. A baltát a kabátja alatt szorongatta, hogy senki se lássa. Senki emberfia nem gondolt volna arra, hogy most Wolfele mire készül; hova tart, mit rejteget a kabát alatt. Ha találkoztak is vele, csak úgy suhantak el mellette, mint máskor, alig vették észre.

Még időben elérte az erdőt, elég világos volt, hogy szemügyre vegye a fákat s kimustrálja a cölöpnek valókat s szeme megakadt egy szép egyenes példányon.
— No, ezt kivágom! — gondolta magában.
S csakhamar belesuhintotta az első vágást a tövébe, de olyan lendülettel, hogy a kalapja is leperdült a fejeéről.
— Zümm! Zümm! — zengett az erdő minden szekerceitítés után.

És Wolfele lihegett, homloka verejtékezett s vékony kezének vánnyadt izmai átmelegedtek és érezte, hogy a nehéz munka nyomán keményednek, a dereka is fájt már, lábszárait is érezte.

Ha egy kicsit pihent, hogy új erőre kapjon, elcsodálkozott, hogy ez a kis balta mire nem képes? Mennyi erő kell ilyesméhez. Nem könnyű mesterség az erdőirtás. Samesznek lenni könnyebb dolog. És újra nekilátott.

— Zümm, zümm! — jaidult fel minden vágása nyomán az erdő. Végre nagy recsenéssel oldalra billent s egyetlen utolsó csapás után elterült a fa s ott hevert a földön.

Wolfele nagyot lélekzett. Csakhogy ki-döntötte. Arcát, homlokát végigtörölte zseb-kendőjével, azután csak lógatta a kezéit s úgy érezte, hogy minden karia egy-egy mazzát nyom.

Azután lefosztotta a lomboktól a sudár fát s egyik végénél huzva cipelte haza...

Már sötét volt a világ körülötte s mire hazaért, már a hold magasán állt az égen.

A fát az udvar végibe, a fáskamra mellé helyezte s befordult a konyhába, mintha mi sem történt volna.

És amikor a sátorra való fa és galy együtt volt az udvaron, holdvilágfénynél dol-

gozott, épített Wolfele. A kaput is becsukta, hogy ne lássák a szomszédok, hogy itt mi készül.

Felesége egy alkalommal rászólt a konyhaajtóból:

— Segitek neked Wolfele, hiszen nem bírod egyedül azt a nagy cölöpöt beföldelni.

— Nekem nem kell segítség — mordult feléje Wolfele. — Majd én megmutatom a világnak, hogy a magam erejéből mit tudok! Eredj be és törödj a magad dolgával.

És Wolfele serényen dolgozott: ásott, földelt, a lábával rugta, a lapáttal paskolta a cölöp alját, mialatt vékony vállával nekítámasztotta a gödörnek a faoszlopot, szinte gözölgött a feje a melegtől s közben hangosan méltatlankodott:

— Majd megmutatom én nekik!

A négy cölöp már szilárdan állt a földben, most már a tetőre került a sor. Most kikereste az erre alkalmas léceket és vékonyabb fatörzseket s székre állva, úgy ágaszkodott a magasba, hogy nagy művét befejezze. Ez a munka szépen is indult. Már-már úgy látszott, hogy Wolf diadalmaskodni fog, de, de... Amint keresztbe rakott egy erős cölöpöt s tologatta, igazgatta, az valahogy apró, rövid kezéből kicsuszott és egyik

hitközségek eddigi formájukban a mult keserü emlékei közé kerülnek és trónjára kerül ismét a szépséges, nyugalmat és relativ boldogságot biztosító Szombat-királynő. Megbukott, csufosan vége lett ennek az örületnek és remélhető, hogy az amerikai csődöt követni fogja az európai reformerek nyílt vallomása is a csufos bukásról.

A zsidó nép tulajdonképeni magva

A zsidó sajtó — de még a napisajtó is — szép szavakkal emlékezett meg az Agudasz Jiszroel marienbadi nagyszabású kongresszusáról. Határozottan imponáló, hogy ez a világszervezet mennyire elterjedt az utóbbi években az egész világon. Lengyelországban például egészen komoly politikai szerepe is van, a német vallásos zsidóság körében régen „beérkezett”, sőt horrió dicitu, még a pesti ortodoxok is kezdene közeledni. Már annyira mentek, hogy marienbadi zárt ülésen elhatározták, hogy csindlnak majd ugyan propagandát Magyarországon, de előre kijelentik, hogy ők — magyarok és külföldi zsidó nem szólhat bele egy magyar ortodox életébe, még úgy sem, hogy őt a nagy zsidó sorsközösség tagjának tekintsék. Ők magyarok ugyan, de — ortodoxok.

Tulajdonképen nem is erről akarunk most írni, hanem arról, hogyha elgondolkozunk azon, hogy vajon mi az Aguda utóbbi években elért sikerének titka, akkor hamar rájöhettünk. Mióta Palesztina-barát politikát folytat, amióta a vallásos zsidóság körében is erőteljes propagandát üz az országépítés érdekében, azóta szimpatikus a zsidó uccák vallásos zsidósága előtt. De van egy kis baj mégis! Az Aguda nem szégyenli, — főleg nem szégyelte Marienbadban — hogy pápább akart lenni a pápánál is. Évekkel ezelőtt — jól emlékszünk — valami olyan elkeseredett dühvel támadta a cionizmust és annyira fantazmagóriának tartotta az országépítést, hogy a cionizmus többet szenvedett miatta, mint sok más ellenségétől. Most, amikor látták, hogy népszerűségük cionista hitvallásukkal egyenes arányban folyton nő, bizony, fejükbe szállott már a dicsőség. Amit 40 éven át keserves küzdelmek, belső — éppen ortodox részről jövő — gyűlölködés dacára kivivott magának a cionizmus és a vallásos cionizmus, a mizrachiz-

mus, azt ők most kisajátítják maguknak. Most már olyan hangot ütnek meg, amire csodálattal kell tekintsünk. Most már rezolúciót mernek elfogadni, amely szerint nekik nem kell az a Zsidóország, amit lord Peel előterjesztett, hanem nekik elég a mandátum is. Az a mandátum, amelyet kétségbeesetten támadtak csaknem két évtizeden át. Most már azt hirdetik, hogy tulajdonképpen ők a zsidóság magva és „sava-borsa”, s amíg ők nem mondják ki az igent, addig nem számít senki és semmi. Lényegében örvendeni kell, hogy végre ott tartunk, hogy az agudisták lelkes nacionalisták lettek, akiknek egy szép nagy Palesztina kell. Tizenöt évvel ezelőtt még egy tenyérnyi sem kellett volna, most már jó nagy kell nekik. Hála az Örökkévalónak, hogy így alakul a helyzet. Ma-holnap nyíltan kimondják majd azt is, hogy a cionisták nem elég palesztinófilek, s hogy ők a vallás őrzői, ők a zsidó nacionalizmus lételeményesei is. Nem baj! Ha lősem somajim gondolják, legyen nekik örömük. Csak jól-esik látni, hogy a sok „csalhatatlan” zsidó főpap, mennyire tudja változtatni nézetét — rövid évek alatt. Vagy talán az a tanulság belőle, hogy nem is olyan nagyon csalhatatlanok?

Buchhandlung Lechner am Graben...

Ausztriában sokáig tilos volt Hitler „Mein Kampf” című könyvét terjeszteni. A könyvet magát nagyjából minden újságolvasó ismeri, ha máshonnan nem, hát citátumokból. Hitler vezérkancellár ezt a könyvet még hatalomrajutása előtt írta és benne lefekteti egész élet-programját. Amit a franciákról ír, meg amit a militarizmusról dicsőítő hangon — rossz németiséggel — elzengedez, bennünket csak másodsorban érdekel. Ellenben, amit rólunk zsidókról ír, az elég ahhoz, hogy benne a zsidóság legnagyobb ellenségét ismerjük meg. Ausztriában természetesen nem zsidóellenessége miatt volt eltiltva, hanem a könyvben nyíltan hangoztatott Anschluss miatt, amit nem akar az osztrák nép tekintélyes zöme.

Nem tudni pontosan miért, állítólag egy kulturregizmény kapcsán, mégis kolportázs jogot kapott Hitler könyve. Árútitják is végig, hiszen a jól guruló márkák révén elég sok a nemzeti-szocialista beállítottságú ember a kis osztrák köztársaságban. Ellenben Salzburgban a Festspiele-k alatt elrejtették,

PETROL EGGER

Megszünteti a korpázást.
Meggátolja a hajhullást.

mert a külföldi vendégek nem szívesen látják ezt a „remekművet”. Sőt, voltak olyan helyek is, ahol tüntettek ellene és a könyvkereskedések tulajdonosait kényszerítették arra, hogy rejtsek el, mert ez a könyv az osztrák önállóság halálát is jelenti. A bázeli „National Zeitung” azt írja, hogy Graz és Innsbruck környékén egyenesen bevétetik a könyvet, a könyvkereskedők kirakatából. Erre válaszképpen a bécsi „Echo” azt írja, hogy miért háborodnak fel az emberek a Mein Kampf terjesztésén, amikor a Lechner-féle könyvkereskedés a bécsi Grabenen, kirakatának legfeltűnőbb helyére állítja ki Hitler könyvét. Kiderült az is, hogy ennek a könyvkereskedésnek két zsidó tulajdonosa van: az egyik Kommerzialrat Alfréd Rechner, a másik Max Falitschek, akik tekintélyes csehországi családok ivadéka és annyira sülyedtek, hogy képesek legnagyobb ellenségünknek, Hitlernek könyvét is árútitni azért a pár groschen haszonért. Vannak becstelen zsidók is! Ilyen ez a két grabeni könyvkereskedő is. Ha volna szankció a zsidó „árulásra” ezt a két bécsit legalább tíz-tíz évi fogságra kellene elítélni. Legalább tíz évre!

vége a fejére esett és Wolfele lebillent a székről s elterült a földön.

A világ elsötétedett előtte s a csillagok szikráztak a szeme előtt... Mint ahogyan írva vagyon, a sátoztetön csillagokat kell látnunk, úgy látta ő is a csillagokat szegény s ott hevert a földön csaknem alétan...

Mikor magához tért, úgy érezte, hogy valami meleg nedvesség önti el a homlokát, arcát, végigsimítja kezével és megriadva látja, hogy a keze véres. Ekkor elküldte magát:

— Hanka, Hanka, gyere ki!

És az asszony ijedten kiszaladt hozzá, ott látta Wolfelet elterülve.

— Mi történt az Istenért?

— A fejemre esett egy cölöp. Semjisz borech, segíts rajtam, vérzik a fejem, — nyöszörgött Wolfele.

Az asszony fölsegítette lábaira, bevitte a szobába és kimosta férje szélesen hasított fejszét, törülközővel bekötötte fejét és lefektette.

— Majd holnap korán folytatom — nyöszörgött Wolfele s csakhamar elaludt.

Másnap hajnalban már az udvaron volt

s úgy bepólyázott fejével befektette nagy művét.

Ott állt a sátor az udvar kelős közepén és meg kell hagyni, hogy szép volt. Valóban a legszebb sátor a faluban, de a Wolfele feje mégis beletörött a nagy munkába. Nem is akart így mutatkozni. Szégyelte a turbánt. Ugy gondolta, hogy nem válik előnyére, ha látják, hogy betörte a fejét.

És most, hogy a mű készen állt, így szólt Hankának:

— Nyisd ki a kaput, hadd lássák a szép nagy sátrat és pukkadjanak meg. Most megmutatom nekik, mit tudok.

Wolfele házában tárva volt a kapu, mindenki benézett az udvarra és bámulta a sátrat. Csakhamar híre futott az egész faluban s még többen korzóztak arra, hogy lássák ezt a csudát. És Wolfele büszke volt, úgy érezte, hogy elérte a célját. Majd másképen beszélnek ezután vele. Majd szívesen jönnek hozzá, hogy építse a tehetősebb sátrat. De annak ára lesz a jövőre — gondolta.

De az emberek nem így vélekedtek Wolfele sátráról, hanem éppen ellenkezően, így szóltak egymáshoz:

— A samesz megbolondult. Nagyzási hóbotba esett. Olyan sátrat emelt magának, amilyen még a czarnagorai csodarabbinak sincs.

Egy másik tekintélyes férfit ugyaneselek így felelt:

— Nézze meg az ember, ez a kis gyámoltalan, milyen nagy legény otthon. No, majd ezentúl másképen beszélök vele. Az ember azt hinné, hogy kettőt sem tud számolni.

A harmadik ember meg így vélekedett: — Szemtelenység kell hozzá, hogy a samesznek külön sátra legyen, mint a Rótnak...

És az egész falu felháborodott. Amiről persze Wolfele mitsem tudott. De este mégis ott ült a sátra alatt az asztalfőn, bekötött fejével áldotta az urat, hogy megmutathatta az egész küenek, hogy mit tud...

De mi lesz, ha jövőre nem hívják Wolfelet sátrat építeni? Már pedig a hangulat szerint itélve nem fogják hívni. Mi lesz akkor?... Semmi. Wolfele megtanulja, hogy samesznek csak annyit szabad tudni, amennyi éppen a sameszsághoz kell, mert ha többet tud, az már merénylet a tekintélyek ellen...

P. A.

Naptár 5698

...mes ünnepeket kíván előfzetőinek és olvasóinak „Nepünk” szerkesztősége és kiadóhivatala.

Hétfő: Tisri 12, szeptember 17.

Kedd: Tisri 13, szeptember 18.

Heti szidra: האוינו

Heti haftora: וידבר דוד

Szombat kezdete:

Üzlet bezárás 6.25

Gyerlyagyujtás 6.35

Istentisztelet kezdete 6.45

Szombat befejezése 7.45

Hétfő: Tisri 14, szept. 19, ערב סוכות

Kedd: Tisri 15, szept. 20, א' דסוכות

kedd: Tisri 16, szept. 21, ב' דסוכות

Hétfő: Tisri 20, szept. 25, שבת דהוה'מ

Szombat kezdete:

Üzlet bezárás 6.15

Gyerlyagyujtás 6.25

Istentisztelet kezdete 6.35

Szombat befejezése 7.35

Hétfő: Tisri 21, szept. 26, הושענא רבה

Kedd: Tisri 22, szept. 27, שמיני עצרת

Mozkir (Mazkir)

Hétfő: Tisri 23, szept. 28, שמחת תורה

Örvendj a te ünnepeden...

Irta: Vajda István.

Elmultak a bűnbánat, a magunkbaszállás, az engesztelés napjai és öröme szolít münket a Szentírás parancsa. Készíts mbsátort és pálmággal, mirtuskoszoroval ezedben dicsérd a Világmindenség alkotójnek áldása megérlelte vidám szüretnek illőgerezdjeit, kinek fonségét hirdeti minden bimbó és virág, minden csira és gyülc.

Örvendj a te ünnepeden, hangzik felénk bibliai szózat — és mi felvetjük a kérdést: mjon minek örülnék? Lelkünk megcsap a kijózanító szomoru igazságok, életkednket lelohasztják a fájdalmak és bántódágyásos sirámai. Az emberiség áhítozik egy kis öröm, egy kis békesség, egy kis tmság után és mindezek helyett csak az más ellen emelt szuronyerdők villogását, eg a gyűlölet fellobbanó lángját látjuk, mely pusztulással fenyegeti a társadalom apjait.

Néha azonban felcsillan bennünk a reny örömsugara, hogy talán mégsem kelleny oly sötétlátónak, oly pesszimistának lennk, talán mégsem oly sivár és kilátástalan mi jövendőnk. A napokban kezembe kelet egy világhírű angol ujságíró tanulmánya, melyben nyári utazási impresszióiról számol. Csodálkozva állapítja meg a tanulmány, hogy ez a világ, mely alapjaiban meg van ndulva és állandóan elpusztulni készül, közben egész jól és vidáman él. A tömegek szólólag nem törődnek a fenyegető háborus eszéllyel, mely beárnyékolja a civilizáció apjait, hanem derüsen élvezik az élet öröeit és minden gond meg veszedelem közette sokkal jobban élnek, mint a „régí jó világban”.

E tanulmány olvasása közben Holbeinnek, a világhírű festőművésznek „Haláltánc” című képe jutott eszembe. E képen ösfelelt

párok táncot lejtének, arcukon az öröm, a mámor, a manak varázslatos mámorával és igyekeznek kihasználni minden percet lázas mohósággal, mert holnap talán már késő. Az élvhajszolók és élethabzsolók táncoló csoportja mögött vigyorgó halálfej muzsikál és pokoli önfeledtséggel tekint áldozataira.

Hasonló a modern ember életöröme. Minden mai szórakozás lényegében nem más, mint menekülés önmagunktól, menekülés a megoldatlan problémák tömkelegétől. Minden mulatozás nem más, mint lerázása a felelőségnek, a legnagyobb tehernek, mely vállainkra nehezedik.

Nem ilyen örömet ír elő azonban a Szentírás a sátrak ünnepére. Van ennél sokkal tisztább és teljesebb öröm, mely fény sugarával beragyogja a lelket és ünneppé avatja a pillanatot. Az igazi zsidó öröm nem a mámort adó serleg kiürítésében, sem pedig a tobzódásban rejlik, hanem az szimcho sel micvo: az örömsugár fellobbanása, hogy teljesíthetem a Teremtő törvényeit és parancsait, hogy kutathatom és fűrkészhetem szent tanának kincses rejtekeit. Az igazi zsidó öröm halkszavu, meghitt, bensőséges és szentélyé avatja a családi otthont, az ünnepi sátraf, hol e napokon megpihenünk mint egy hegycsucson, hová nem ér fel a hétköznapok tusája. Zsidó öröm: a szülők öröme gyermekeik mosolyában, sikerében és előmenetelében; a gyermekek öröme, hogy szüleik áldóan terjesztik ki kezeiket föléjük és bátorító, biztató szavuk növeli hitartásukat, megacélozza életerejüket. A zsidó ünnepi öröm nem a manak, a mulandóságnak homokzátonyára épül, hanem örök eszmények, örök ideálok sziklaszirtjévé emeli a lelket, hová nem csaphatnak fel az élet fájdalmainak hullámai.

A zsidó ünnep azonban nemcsak az egyén örömét írja elő, hanem azt is megparancsolja, hogy törekedjünk másoknak is örömet szerezni. A midrás egyik bölcse nem úgy olvassa az írást: v'szomachto b'chagecho, ami annyit jelentene: örvendj a te ünnepeden, hanem úgy olvassa: vszimachto b'chagecho, ami annyit jelent: örvendeztesz a te ünnepeden. A zsidóság csodálatos eszmevilága tárul meg előttünk az Irás szavának e magyarázatában.

Ha neked örömed van, — szerezz másoknak is örömet. Támogasd az inségest, a szegényt, az özvegyet és árvt; önts új életet a csüggedőbe, bátorságot a lankadóba. Hisz oly mérhetetlen a nyomor, oly nagy a szegénység, oly sok kianadhatatlan könnyforrás van ezen a világon. Oly sokan vannak, kikre sohasem mosolygott az élet tavasza, kikre sohasem lehelte csókját az élet szépsége és nagyszerűsége. Szerezz nekik örömet az öröm ünnepén. Mert ne gondoljuk, hogy sorunk könnyebb lesz, ha közömbösen haladunk el száz és száz felénk nyujtott tenyer mellett, mely mind kenyeret, simogatást vár mitőlünk. Mennél több lelket segítünk, mennél több gyötrelmet enyhítünk, annál könnyebb lesz életünk utja, annál teljesebb lesz a mi örömünk.

Íme a sátoros ünnep hirdetése és üzenete: örvendj és szerezz örömet embertársaidnak is. Ha az emberiség megszívleli e tanítást és kitévi lelkéből a gyűlölet fulánkját, akkor a mi életünk az örömmek, a jókedvnek, a vigasságnak forrása lesz. Akkor mi, kik könnyes szemmel vetjük be életünk barázdáit, megérjük egy szebb, boldogabb jövendő halászbza szökkenését.

fejfájás ellen Beretvás parztilla!

— ÜGYVÉDI HIR. Dr Klein Endre ügyvéd, irodáját Clujon, str. Regina Maria 44. sz. a. megnyitotta.

A „BERLINI VICTORIA” ELBOCSÁJTJA VALAMENNYI ZSIDÓ ALKALMAZOTTJÁT. (Berlin.) A régi híres nagy biztosítótársaság, a „Berlini Victoria” felmondott valamennyi zsidó alkalmazottjának, így többek között Steinreich vezérigazgatónak és titkárának Sechernek. Néhány évvel ezelőtt a Berlini Victoria vezérigazgatója Heinrich Stahl volt, a berlini hitközség elnöke.

— FUCHS ILA angol nyelvtanárno a tanítást megkezdte str. Rimanóczy 12.

NAGY MENEKÜLT-ÁRAMLÁS DANZIGBÓL ÉS FELSŐ-SZILÉZIABÓL. (Páris.) A németországi menekültek jogvédőirodája jelenti, hogy 1937 év első felében újabb területről indult meg a zsidók áramlása. A genfi konvenció megszűnése folytán Felsősziléziából és Danzigból is nagy menekült-hullám kezdődött. Már eddig is sokan eltávoztak Felsősziléziából, Danzigból is sok menekült érkezett Párisba.

— UJ NYOMDAGÉP, 18 fiók magyar gyártmányu betűvel 35.000 lejért eladó. Oradea, Fülöp, Tache Ionescu-utca 1.

— TILEAGDON, vasutállomásnál, egyedülálló vegyeskereskedés, lakással sürgösen átadó. Értekezhetni ugyanott.

— LEZAJLOTT AZ „ORT” VILÁG-KONFERENCIÁJA PÁRISBAN. (Páris.) Több mint száz delegátus jelenlétében tartotta meg negyedik világkonferenciáját az „Ort”. A francia kormányt Jolien államtitkár képviselte. A megnyitóbeszédet a központi szervezet elnöke: dr. Leo Bramson tartotta. A három napon át tartó konferencián megtárgyalták a kelet-európai zsidóság helyzetét és az átrétegződés kérdését, amely a zsidóság egyik legaktuálisabb kérdése. Referátumokat tartottak dr. Bernhard Kahn, a Joint európai direktora, azonkívül dr. Lvovits és dr. Singalovsky, továbbá Eduárd Oungre, vezérigazgató. Az „Ort” amerikai munkájáról Murray Levine és Josef Basch számoltak be.

— FÜZŐ ÉS MELLTARTÓ legújabb modellekben ROSENZWEIG R. leányánál, JUST-nénál szerezhetők be. Oradea, str. Ciorogariu 11. Főpostával szemben.

Gondoljon egészségére!

Lássa el magát **SENLASLO** (Szt. László)

fertőtlenítő toalettszappannal Udít — Fehérit — Fertőtlenít!

DENTONAL fogpasztával

Látogassa meg szőnyegkiállításunkal új helyiségünkben Str. Ep. Ciorogariu 4.

Szebbnél szebb perzsaszőnyegek, bel- és külföldi fonalak. — Szőnyeg javítások. — Állandó tanfolyam

„ORIENT”

Schulhoi Emilné, Oradea, Strada Ep. Ciorogariu No. 4. Telefon 1004.

— Ujjonnan épült emeletes házban, a Mirza Pompiliu-utcán, modern nappalszoba, összkomfortos lakás november hó elsejére kiadó. Érdeklenni Wassermann Sándornál, Strada Iosif Vulcan 4.

— ARADON, ha jól és olcsón akar étkezni, keresse fel Klein Dávid orth. kóser vendéglőjét, Piața Avram Iancu 11.

— DÁNIÁBAN 845 ZSIDÓ MENEKÜLT LAKIK. (Páris.) A német menekült írók védőszervények könyvkiállításán, amelyet a napokban nyitottak meg, Otto Pielh beszédet tartott a német emigrációról Dániában. A dán reakciós sajtó, a Dániában élő menekültek számát 25.000-re becsülte. Dán hivatalos helyről nyert értesülés és nyilatkozat szerint összesen 1512 menekült van az országban, ezek közül 221 szociáldemokrata, 118 kommunista, 156 intellektuel, 845 zsidó (ezek közül 200 gyerek), 172 különböző vallásuk miatt üldözött emigráns. Ezenkívül van 150 állandó chaluc is, akik földbirtokokon dolgoznak, hogy előkészüljenek a palesztinai otthon mezőgazdaságának dán mintára való kiépítésére. Az emigránsok segélybizottsága igen intenzíven dolgozik és mind-egyiknek ellátásáról gondoskodás történik. Dolgozik egy „1933 május 4-iki komité”, amely az összes zsidó menekülteket támogatja Dániában és 400 emigránst rendszeresen támogat, még konyhát is tart fenn számukra. A négy menekültügyi szervezetnek van egy felsőbb szerve is.

— AZ ARDEALI ZSIDÓSÁG legkedveltebb találkozóhelye Braşovban Goldstein orth. kóser étterme, Braşov. Str. Voevod Mihai 20. I. emelet.

— A nemzeti szocialisták, fascisták és fehérgárdisták egységfrontja Amerikában. (Washington.) Samuel Dickstein, az amerikai kongresszus tagja, a nyilvánosság előtt kijelentette, hogy a német nemzeti szocialisták, az olasz fascisták és orosz fehérgárdisták közös frontba tömörültek, amelyet a Klu Klux Klan egykori parancsnoka, Archer ezredes szervez meg. Ebben a munkájában támogatják Georg Giessling, a los-angelesi német konzul és a san-franciskói német konzul, Manfréd von Killinger. Dickstein felhívja az angol közvélemény figyelmét erre a körülményre és „anarchista veszélynek” tartja és kéri a konzul visszahívását, amennyiben azok továbbra is részt vesznek ebben a propagandában.

— Clujon ha jól akar étkezni, úgy keresse fel az ardeali zsidóság közkedvelt találkozóhelyét, a Mátyás éttermet, Calea Reg. Ferdinand 49.

Budapestre utazók figyelmébe!

Orth. kóser penzió Budapest központjában, Andrassy-ut 43. szám. Modern kényvellemmel berendezett ragyogó tiszta szobák folyóvízzel. Kivánatra diétás konyha. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:

Friedman Józsefné

Kármel-pansio (Andrassy-ut 43)

Telefon: 12-89-67.

vagy Oradeán: özv. STRASSER IGNATZNE Strada Nicolae Iorga 17. szám alatt.

— Angol fascisták éneklék a Horst Wessel-dalt. (Prága.) A „Times” jelenti Berlinből: Julius Streicher fogadott egy 20 fős brit fascista delegációt, akik jelenleg Németországban tartózkodnak. Streicher elismerését fejezte ki az angol feketeingesek munkája felett és többek között azt mondta: **Miért nem nyújt testvéri jobbot nekünk az angol nemzet?** Erre csak az a válaszuk: Angliában sokat beszélnek a zsidók és nagyon hat a zsidó pénz. Ezért fogok harcolni halálomig a zsidók ellen. Ezért tekintem Önöket testvéreimnek, a megkezdett harcban. Csak egy közös ellenségünk van és ezek — a zsidók. Őket kell legyőznünk és hiszem, hogy eljön az idő, amikor az Alljuda sátánját legyőzzük. Talán nincs is messzire ez a nap, csak az a lényeges, hogy mi, németek és angolok összetartsunk. — Az angol fascisták ezután háromszoros Sieghel-t kiáltottak Hitlerre és azzal lepték meg Streichert, hogy a Horst Wessel dalt angolul énekeltek el. Valószínűleg az angol fascisták nem tudják, hogy ki volt Horst Wessel (egy berlini prostituált kintartottja), akinek „tragikus” halálából nemzeti ügyet csinált a horgokeresztes uralom. Az bizonyos, hogy a németek mindent elkövetnek, hogy az angolok szimpátiáját megnyerjék, mert úgy remélik, hogy ezzel szakításra bírják az angolokat és franciákat, amire nekik szükségük van, hogy terveiket megvalósítsák.

x BUCUREŞTIBEN ha jól és olcsón akar étkezni, keresse fel Herschkovits Samu orth. kóser panzióját, Calea Rahovei 24 sz. alatt (Tribunal mellett).

A ZSIDÓ KÖNYVTERJESZTÉS TRAGÉDIÁJA NÉMETORSZÁGBAN. (Berlin.) A nemzeti-szocialista uralomnak minden törekvése odairányul, hogy a zsidó könyvkiadókat, könyvkereskedőket és antikváriumokat olyképpen rendszabályozza meg, hogy azok megszűnjenek az egyetemes emberi kultúra hirdetői lenni. Zsidó könyvkiadók és kereskedők kötelesek kizárólag zsidó tárgyú könyvekre szorítkozni és kizárólag zsidó vevőket kiszolgálni. Még arra is kiterjed figyelmük, hogy a németre fordított könyvek közül csak azokat terjeszthetik, amelyeknek eredeti szerzőjük is zsidó. A könyvkereskedések, amelyeknek zsidó tulajdonosuk van, a név mellé, cégtáblájukon, megfelelő helyen kötelesek kiírni, hogy „Jüdischer Buchverlag”. A zsidó könyvkiadók addig nem adhatnak ki könyveket, amíg arra engedélyt nem kapnak Hinkel úrtól, aki a kulturügyek legfőbb intézője. Még arra is kiterjed figyelmük, hogy a zsidó szerzők műveit, csak az ugynevezett antiqua betűkkel szabad kinyomatni. Különleges engedéllyel szabad tudományos munkákat is tartani, amelyek kiterjedhetnek a teológiai kérdésekre, az archeológiára és a nyelvtudományokra. De szabad olyan zsidó szerzők műveit is terjeszteni, amelyeket árja kiadók készítettek el. Kölcsonkönyvtárakat nem szabad zsidóknak létesíteni. Végeredményben, ez a zsidó könyvkiadók és könyvkereskedők németországi tragédiáját jelenti.

— Emelkedett a palesztinai külkereskedelem. (Jeruzsálem.) 1937 májusában az árubehozatal 1.207.000 fontot tett ki, míg 1936 májusában 944.000 fontot. A többlet 27.9%. A májusi kivitel 127.000 font volt, míg előző évben 43.000 font. Különben a kivitel az 1925 évit is erősen túlhaladta. A citrus-gyümölcsök csupán 8361 fontot tettek ki, készáru pedig 15.859. A többi nyersanyagokból állott. Ennek az évnél első öt hónapjában a legnagyobb behozatal Németországból volt 1.076.000 fonttal. Még Angliát is tulszárnyalta, mivel 1.043.000 font volt az onnan behozott áruk végösszege. 1936-ban Németországból összesen 883.000 fontnyi összeget importáltak az első öt hónapban.

Az ardeali zsidók találkozóhelye

BERKOVITSNÉ

(Oradeáról)

orth. kóser étterme

(a baia-marei rabbi hechsere)

BUCUREŞTI,

Str. Lipsceani 7.

Telefon: 462-91

Sococ hátamögött. Postavámmal szembe
Elsőbrantú erdélyi konvenció

— KIK VETEK RÉSZT ROMÁN BÓL A JEWISH AGENCY ZÜRICHÜN SÉN? (Bucureşti.) A romániai zsidóság Jewish Agency zürichi irodáját tekintélyes vezérférfiak képviselték. Híresnek tartjuk felsorolni neveiket. Anthon lovag Cernautiból, Birman Zsigmond Brestiből, Josef Cohen Bucurestiből, dr. Erdmann, Nyiri Jenő dr. Timisoaráról, Erdő kivül Horia Carp, Alex. Einhorn, Kiva stein, Laazr Margulies, Vermes Ernő és számosan. — Magyarországról Löw Imre elnök főbíró Szegebről, dr. Friedmann nácz kormányfőtanácsos Budapest, Székely Béla, dr. Török Lajos és még olyanok, ket a nagy névsorból nem tudunk pontosan megállapítani. — Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy a lengyel delegáció élén lom Asch, a világhírű író állott.

— A PALESZTINAI KIKÖTŐK GALMA. (Jeruzsálem.) Az év első öt napjában a három palesztinai kikötő, Haifában, Jaffában és Tel-Avivban 404 tonna árut hajóztak ki, 1,5%-al többet, az előző év megfelelő periódusában. A tavaszi kikötőben 27.500 tonnát rakodtak ki, hát az összeforgalom 7%-át. A haifai kikötőben több volt a kirakodott áruk mennyisége ezzel szemben az arab Jaffában 101.000 náról 58.000 tonnára redukálódott. Az áruportnál viszont a kiszállított áruk több kétszeresét tették ki annak a mennyiségnek, amelyet az előző évben kiszállítottak. *1937-ben ebben az időszakban 143.000 tonna port volt citrusokban, addig most, 1937-ben 292.000 tonna, tehát a szaporodás 100%. A haifai kikötőjében bonyolódott le a forgalom 65%-a, míg a jaffai export, az eddigi 55%-ra csökkent.*

— A PALESZTINAI BANKOK GALMA. (Tel-Aviv.) A palesztinai kormány hivatalos jelentést adott ki a palesztinai pénzügyi helyzetéről, amelyből kitűnik, hogy a bankoknál levő deponált összegek több mint tizenhétmillió fontot reprezentálnak. Érdekes, hogy az előző évi kimutatáshoz viszonyítva az összeg nem változott, tehát ez azt jelenti, hogy dacára a nyugtalanságoknak, semmi betételezés nem történt az év folyamán. Feltételezhető, hogy a kontótulajdonosok köztételes számban zsidók, akik ezáltal deponáltak törhetetlen bizalmukat az országba. Érdekes, hogy a nagybankoknál deponált összeg csökkent 700.000 fonttal, viszont kooperatívoknál deponált összegek 300.000 fonttal emelkedtek. Ezek a kooperatív vállalkozásokat finanszíroznak. A Palesztinában heverő pénzek sajnos, nem sok hasznot hajtanak, mivel legfeljebb 1 vagy maximum 2 percentet jövedelmeznek. Nagy kérdés, hogy megoldásra vár, hogyan lehetne ezt a hatalmas összeget lukratív befektetésekre mozgatni.

Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozó helye Bucureştiben

KATZ

orth. kóser restauran
Bucureşti, str. Carol 32. I. emelet

Ékezzünk régiekről...

Rabbi AKIBA EGER, a XIX-ik század első felének legnagyobb zsidó tudósa

csodálatos élet 100-ik halálozási évfordulója. — A Chaszam Szofer apósa

— A „Népünk” történelmi riportja. —

A poseni hitközség körlevél intézett az nagyobb európai hitközségekhez, amelyben kéri őket, hogy Rabbi Akiba Eger volt poseni elhalálozásának százéves évfordulójáról emeznek meg. 5598-ik esztendő Tisri 15-án halt a múlt század egyik legnagyobb zsidó rabbi tekintélye. A halálozás napjának centenáriuma most szeptember 18-ára esik, tehát most szombaton ez alkalomból kötelességünk megsimogatólag megemlékezni Rabbi Akiba Eger életét, működését és jelentőségét. Megjegyezzük még, hogy a posenit hitközség nagyobb alapítványt is akar létesíteni a századik évforduló alkalmából.

EMLÉKEZZÜNK RÉGIEKRŐL...

Ennek a páratlanul érdekes rabbi-dinasztiának kezdete még a XVII. századba nyúlik vissza. Bécs városában ennek a századnak legelején élt és sze-

Rabbi AKIBA EGER

et játszott egy Margolies-Jafa (Igazgyöngy) nevezetű család. Egyik tagja: Marcus Mordechai épen előző volt a virágzó hitközségnek, amikor I. Lipót császári rendelete 1670-ben örökre kiűzte a zsidókat a városból. Öt év múlva már kezdenek visszatérni a városba és nevékhöz épen ama Marcus folytatja a tárgyalásokat, aki később újra letelepszik a városban és „stadlan”-ja lesz a zsidóknak és 1685-ban a városnak török ostroma idején vértanuhalt a lengyel katonák kezétől. Két fia azonban érintetlen maradt kormánykörökkel, mert alkalmasan kaptak a linzi állami posztógyár vezetésében. Később Magyarországra kerülnek s Wolf Schläsinger néven — világi okiratokban ezen a néven szerepelnek — Kismartonba telepednek le, majd Köszegre költözik — ez a héber neve — a királyi rendelettel bírlője lesz. Mint ilyenek, a háborús időkben is jó érdemeket szerezhetnek, élelmiszerek ellátása miatt, amiért 1716 január 22-én kelt rendeletben III. Károly közös privilégiumot ad a két testvérnek, hogy nekik — mint első magyar zsidóknak — megadják a lakhatási engedélyt Magyarországon egész területén. A budapesti Zsidó Múzeumban látható az eredeti pergamentokirat, amelyben Mária Terézia királynő engedélyt ad Marcus Samuel Schläsingernek kiváltságait.

1725-ban az öreg Izrael szintén Kismartonba költözik. 100 forintot és a szegények élelmezésére szolgáló évi 260 „bilettét” fizet felvétele fejében. Kezdődik a Güns család élete. A család egykori vagyonának már csak romjait tudja megemlíteni, fia azonban — Sámuel — a községnek bizalmas bírája lett. 1756-ban nagyobb alapítványt hoz létre, amely nagyságánál és rendeltetésénél fogva az egész városban a korban jelentősnek mondható. Két házat, az egyiket 5000 forintot hagyományozott a községre, hogy az a kamataiból gyermekeket tanítsanak. Valóságos elemi iskola volt már az akkori időkben és azóta is, csaknem kétszáz esztendő után is, ez a kismartoni elemi iskola még mindig működik és még mindig abban az alapítványi házában, amelyet erre

a célra adományoztak. A Güns család különben azóta is mindég tett alapítványokat és a Zsidó-utca végén, a temető mellett festői házcsoport épült, amelyben bet hamidros, mellette „hekdes” — szegények szállása, kórháza van...

A KIS AKIBA SZÜLETÉSE

Ebben a Tórát, avodát és gemillut chassodimot magába egyesítő millióban született 1716 november 8-án (5522 Chesvan ujholdján) a kis Akiba, épen nagyatyja alapítványi házában, melyben szülei kedvezményes bérért laktak. Apja, Mozes, szorgalmas ember, szerény, palesztinai pénzek kezelője. Anyja Gitel, híres nemzedék sarja, nemeslelkű asszony. Gitel apja zsidó irodalmi körökben ismert idősebb Eger Akiba pozsonyi rabbi volt, aki unokájának születése előtt három évvel hunyt el 38 éves korában és az ő nevét örökölte a híres tudós. Amikor egy éves korában először elvitték a templomba, akkor németországi szokás szerint pólyából „mappót” készítettek, amellyel a Tórát tekergetik be. Ezen a szalagon tarka selyemhímzéssel a gyermek születési adatai, a szokásos köszöntések kíséretében van ráhimezve. Ez a szalag még ma is látható a kismartoni múzeumban. A kisfiu, akit Akiba Eger-nek hívnak — bár ő magát élete végéig Akiba Günsnek írta — a lángész gyorsaságával emelkedett a tudás létráján felfelé, amíg poseni főrabbi lett és ami ennél sokkalta több: a Tórának elismert fejedelme. Egy ideig nagybátyjának, Rabbi Benjámín Wolf Eger-nek breslauer jesiváját látogatta, majd később Polnisch Lissában vezette a jesivát, ahol egy előkelő lengyel-zsidó család leányát vette feleségül. 1791-től 1815-ig Markisch Friedland-ban volt rabbi. Házasságából 15 gyermek született és 1813-ban egyik leányát Szofer Mozes, a hírneves „Chaszam Szofer”, a múlt század legnagyobb rabbitelkéje vette feleségül.

MINT POSENI RABBI

1815-ben hívták meg a poseni rabbiszék elfoglalására. Erre a pozícióra való meghívása nagy harcok megindítója volt ebben a régi hitközségben. Ott is dúltak a kulturharcok, amikor is a „felvilágosodottak” tiltakoztak meghívása ellen, mert nekik „csak erkölcsi tanításokra van szükségük, amelyek csak erőteljes prédikációt igényelnek” és a helytartónál jelentést is tettek Rabbi Akiba Eger ellen, amelyben azt írják, hogy „a rabbi egy fanatikus, aki ellen elűtéssel vannak és érzésükben mélyen sérti őket”. Csak hosszas tárgyalások és súlyos harcok után lett végleges megválasztása. R. Akiba Eger fanatikusan vallásos volt, de a világi tudományok sem voltak ismeretlenek előtte. Bizonyítékát adta ennek akkor, amikor 1807-ben, amikor I. Napoleon a varsói nagyhercegséget létesítette, a poseni és lissai hitközségek deputációját vezette és megértést tanúsított az emancipációs törekvésekkel szemben. Kérte az unjenczasi adó megszüntetését, valamint egyéb adók megszüntetését.

KORÁNK LEGNAGYOBB TUDÓSA

Rabbi Akiba Egerről, halálának századik évfordulója alkalmából el kell mondjuk, hogy kortársai közül is erősen kimagaslott, a legnagyobb volt. Tanításainak egészen egyéni módszere volt, amellyel rendkívüli befolyást gyakorolt az akkori zsidó világra, különösen azok centrumaiban, Lengyelországban és Némethonban. Anélkül, hogy hivatalosan tartományi főrabbi lett volna, mégis elismerték mint Posen tartomány zsidó vezérét. A keresztények „a zsidók pápája” címet adták neki. Korabeli rabbitelkéikkel szoros kapcsolatokat tartott fenn egy a kelet-európai, mint a nyugati zsidók között. Természetesen nyíltan kiállt a porondra, amikor a berlini s hamburgi zsidóság körében meg erősödött a reformmozgalom és nyíltan hangoz-

tatta, semhogy a héber pyelvet és a tradíciókat száműzzék a zsidóság köréből, inkább ne is tartsanak istentiszteleteket. 1831-ben Posenben nagy kolerajárvány volt és akkor rendkívül okos és toleráns intézkedéseket tett, különösen az akkori nagyünnepekkel kapcsolatban. Községének filantropikus intézményeit erőteljesen támogatta és szellemi vezére volt az akkori 70.000-et számláló poseni hercegség zsidóságának. A zsidóság körében rendkívül sok monda forog közzé páratlan tevékenységéről, mondásairól és csodálatos gyógyító hatalmáról.

R. AKIBA EGER EMLÉKE

A kismartoni Zsidó-utcában hat esztendővel ezelőtt új emléktáblát helyeztek el. Márvánnyal jelölték meg a városka legnagyobb zsidó szülőföldjének szülőházát. A házban egy Eger-szobát is berendeztek, mint muzeumot, amelyben személyi ereklyéken kívül a kismartoni híres-nevezetes hitközség levéltárát, valamint a „Hitközségektől” elkért és felajánlott történelmi okmányok és emlékek nyertek méltó elhelyezést. Burgenland kicsiny tartomány, de zsidó szempontból emlékek sulyos értékű tárháza.

A néhány esztendővel ezelőtt elhunyt R. Selomo Szofer beregszászi főrabbi, aki a család leszármazottja, „Igroth Szofrim” cím alatt adta ki azt a levelezést, amelyet az Eger és Szofer családok folytattak. Nagyon érdekes könyv ez és keresztmetszetét adja egy nagy férfiú egyéniségének. Ezekben láthatjuk azokat a leveleket, amelyeket az akkor megindult reformmozgalommal kapcsolatban váltottak a Chaszam Szoferrel, meg a Keszáv Szofer által megindított antireformációval kapcsolatban. De legérdekesebbek a poseni bölcs szelid lelkületét élénk vetítő írások.

Példák erre: 1810-ben saját szülővárosa meghívja a 48 éves rabbi lelki vezérének évi 5000 forint fizetéssel, de ő mégis Märkisch-Friedland rabbiságát vállalja heti 12 tallérért, de nem tud belőle megélni. Posen, majd Vilna és Nikolsburg versenyeznek érte. Érdekes lelkület volt ennek a férfiúnak, hiszen azt írta egyik tanítványához: „Mikor Lissában, a bölcseséggel telt városban laktam és egyes községek rabbijuknak kívántak, kinevettem őket, mert amióta vagyok, gyűlöltem a rabbiságot és mint a nyíl, úgy féltem attól, hogy mások fölé emelkedjem”. Csak amikor apósa vagyona tíz martaléka lett, akkor vállalt rabbiállást, hogy ne legyen terhére apósának. De akkor is ezt írta: „mert a halálnál is keserűbb a rabbi hivatala. Ime a város, mely nevémet viseli, szegénynek, gazdagnak lelke rajtam áll és én viselem a felelősséget a bűnért, Isten ments! Mit használ az embernek, ha felette áll kicsinynek, nagyoknak, verheti őket szája szavával, de hogy van-e hatása, ki mondja meg? Azért mondom gyakran magamban: bár lehetnék egyike a község tagjainak, vagy akár a nép szegényeit! Ki mondja azt, hogy kötelesek vagyunk jobb ruhában járni, finomabb ételeket enni? — hiszen sokan járnak az utcán, akiknek bétévő falatjuk sincs és rongyosak. Én sem vagyok jobb náluknál...” stb. Folyton azt írta, hogy unja a rabbitelkéket, ahelyett, hogy folyton Istent szolgálja.

1814-ben írta vejenek, a Chaszam Szofernek, hogy közel áll ahhoz, hogy a poseni rabbiállást elfoglalja. „Pedig bensőm azt sugja, nem vagyok méltó rókaik fejévé lenni, még kevésbé oroszlanoké! De mit tegyek, ha asszony és gyermekek, barátok és mesterek sürgetik, hogy kötelességem a Tóra diszét visszahelyezni régi székhelyére”. Kéri vejét, hogy imádkozzon érte, nehogy szégyenkezze miatt és bűnhődjön a tulvilágon.

Érdekes, hogy a világszerte elterjedt nagy család már a múlt század közepén megszervezkedett és volt idő, amikor Berlinben „Familiéntag”-ra gyűltek össze. Vannak közöttük olyanok, akik nagy karriert futottak be és művészi, pénzügyi, tudomány és irodalom kapacitásai lettek.

Rabbi Akiba Eger pontosan most száz esztendővel ezelőtt halt meg. Neve, működése, családja örök időkre biztosítja emlékének fennmaradását. Akár rendeznek ünnepeket és létesítenek Posenben alapítványokat, akár nem: Rabbi Akiba Eger neve több mint emlék, zsidó körökben egyidőben „zászló” is lett. A hitnek, a tudásnak, szerénységnek, a nagyságnak fennem lobogó zászlaja. Az utókor meg kell hajtsa az emlékezés lobogóját a nagy férfiú emléke előtt.

Szimchat-Óra Jeruzsálemben — száz év múlva

Jeruzsálemből jelenti 5798 évből, az előre kiküldött tudósítónk: Nagy ünnepek voltak az egész Zsidó Államban, a Harmadik Honalapítás századik évfordulója alkalmából. Az ország nagy városaiban hatalmas demonstrációk voltak. A jeruzsálemi nagy gyakorló téren a zsidó hadsereg győztes felvonulást rendezett, amelyen harmincezer katona jelent meg IV. Chaim, a köztársasági- király előtt. (Az ország lakosai nem tudtak megegyezni, ezért az agudistáknak királyuk van, a cionistáknak köztársas-

Szimchat-Óra
Grünbaum Ernő rajza

ság, az államforma „vegyes” köztársasági királyság és az államfő királyi koronával fején ül, de „Herr Präses”-nek szólítják.) A nyolcmillió ország minden részéből érkeztek csapatok. Ötezer repülőgép keringett a levegőben. Az ünnepeken részt vettek a szomszéd királyságok kiküldöttjei, akikkel már évtizedek óta békességben él a zsidó ország lakossága, bár 1970-ben rendkívül véres háború dúlt az arabság és zsidóság között, amelyben nem volt győző és legyőzött és végül a méltányosság győzött. A haditechnika fejlettsége lehetővé teszi azt, hogy bárki is győzzön, ezért a Népszövetség valóban a békére örködik. Már nem Svájcban van a Népszövetség, hanem háromévenként a világ más és más pontján ülésezik, így nemrégiben Jeruzsálemben találkoztak a világ népei, hatalmas ünnepek között.

A zsidó állam lakossága éppen Szimchat Tórá-t ünnepli. Az országban általános nyugalom, mindenki megtartja az ünnepet, már régen túl vannak a vallási vitákon. A sok vallásellenes mozgalom megszűnt és rájöttek, hogy a zsidók állama csak úgy tud létezni, ha vallási alapon áll s a több ezer éves tradíciótól nem tér el.

Tul azonban a zsidó állam boldog létezésén, egy ilyen ünnepen — szatirikusan — a következő történhet:

RÁDIÓKÖRRENDELET

ent Jeruzsálemből az összes államok zsidó nagyköveteihez, hogy segítsék elő a gálutisták gyűléseit. (Gálutisták azok, akik a világ különböző részeiben lakó zsidók szervezését segítik elő. Különösen Palesztinában támogatja a lakosság ezt a mozgalmat). A nagykövek mindenütt megjelennek a gyűléseken és a zsidó kormány támogatásáról biztosítják a zsidóságot.

Valamennyi államban nagy tiszteletnek örvend a zsidó nagykövet, különösen Berlin-

ben szeretik. A német birodalomban összesen 133 zsidó lakik. Különben a német birodalom a két támadó háborúban szenvedett vereség eredményeképpen nagyon csendes és csak a munkának él. A zsidókat hívják vissza az országba, de nem akarnak menni. Külön privilégiumokat akarnak juttatni nekik, de a Németországból elkerült zsidók és utódaik nagyszerűen helyezkedtek az új zsidó állam keretein belül s már nem is beszél a német nyelvet.

Lengyelországban a lakosság rendkívül békésen él a zsidókkal, ugyiszintén Romániában is. Különösen azóta, amióta egyik ázsiai állam antiszemita kilengéseit úgy torolta meg a Zsidó Állam, hogy nagy flottademonstrációt rendezett, amelyen felvonult 350 zsidó tengeralattjáró és huszezer repülőgép a barátságatlan állam fővárosa felett. A zsidó hadsereg komoly erőt jelent, ami tekintélyt ad az államnak, amely éppen most akarja ünnepelni fennállásának száz éves jubileumát.

Csak Magyarországon van furcsa helyzete a zsidó nagykövetnek. Ott a zsidóság tiltakozott az ellen, hogy zsidó nagykövet legyen, mert ők magyaroknak vallják magukat és éppen a napokban fejezték ki elismerésüket kormányuknak, amiért bevezette a numerus nullust az elemi iskolákban is. A magyarországi zsidó kubikusok legutóbb egy fillér heti béremelésben részesültek, amiért külön hódoló felvonulást rendeztek a Horthy Miklós-uton a kormánynak. Örömmel állapítják meg a budapesti zsidó lapok, hogy a kormány céltudatos politikájának köszönhető az, hogy a zsidóság foglalkozás szerint úgy rétegződik, hogy 90% kubikus zsellér, egytizedezrelék hereskedő, egy századezrelék bankigazgató és analfabéták száma 75%.

VALLÁSI TÉREN NAGYON ÉRDEKES JELENSÉGEK ÉSZLEHETŐK

A hitközségek állandó nagy szubvenciót kapnak a zsidó államtól és különösen azok kapnak horribilis támogatást Jeruzsálemből, amelyek soha egy fillérrel sem járultak hozzá a zsidó állam építéséhez. Akik vágatnak, azok külön ajándékot kapnak a hitközségektől. Egy libánál Romániában 50 lei, csirkénél 25 lei a prémium, amit a vágatók kapnak. Természetesen van egy párt, amelyik ebben tendenciát lát és azértse vágat, mert elégedetlen az 50 lejellel és azt követelik, hogy legalább 100 leit kellene adjanak a vágatóknak, minden liba után.

A centenárium alkalmából különben a zsidó lapok is nagy ünnepi számot adtak ki. Az „Aménu”, amely 110-ik évfolyamát írja és régen héberül jelenik meg Tel Avivban, nagy gyászünnepeket rendezett egykori

szerkesztői tiszteletére. A Wasserstrom szobralapra eddig 50.000 font gyűlt össze és leleplezésre megígérte eljövételét az indiai császár, az egyiptomi király és a dalai láma. Ünnepi beszédet maga a leleplezett fogja tartani egy gramofonlemezzel, amelyet annak idején, még életében vettek föl.

Az „Aménu” irodalmi társaság kiadta volt szerkesztőnek összes műveit 500 kötetben, a rádióban ismertetik jelentőségüket egy telepet is elneveztek a volt főszerkesztőről: Wasserstrom-telepnek. Wasserstrom Sándor franciaországi riportsorozata, meg Leitner Zoltán olaszországi utja, külön tárgyat képeznek az iskolákban.

Helyszüke és a szüke ünnepe több hely nem áll rendelkezésünkre a további ismertetésére.

(Részlet egy megjelenendő fantazmagóriából.)

Dan Szever elsősültségi „komplexum”

Néhány nappal ezelőtt történt a megröszörlött kinyilatkoztatás. Dan Szever, aki kor demokrata politikus volt, most azonban a szélsőjobb vizein evez, a „Curentul” kétján igen eredeti tervet pendített. Röviden annyi az egész, hogy Romániában csak az elsősültek kaphassanak állampolgárságot. Csak az elsősültek. Mi érdekes. Nálunk zsidóknál bizonyos szempontból valóban elsősülte-kultusz kezdődött Jakobnál, aki megvette Ézsaiás — egy tál lencséért — elsősültséget. Nem tudjuk, hogy Dan Sever nem-e gond arra, hogy ennek a tál lencsének bizonyos valórje volna, amelyet azután ő szabna mint a Vaida-párt első pénzügyi korláta. Vagy talán úgy tervezi, hogy mindenekelőtt állampolgárságot ad minden zsidó elsősültnak s akkor kiad egy kompenzációs iparendelést arra, hogy Egyiptomból hozzák a tizedik csapást, amely elpusztította az elsősülteket.

Ez valami egészen új gondolat. Nagy és eredeti. Minden elsősülteknél a tál lencsés állampolgárság. És mi lesz a második, vagy harmadszülöttel? És mi lesz, ha a Dan Szever elgondolása bizonyos akadályokba ütközik? Nem tudjuk előre, de az az érzésünk, hogy ebből a tervből nem lesz valószínű. Hogy mivel indokoljuk ezt az érzésünket? Talán azzal, hogy magunk is „elsősültek” vagyunk és így nyugodtan alhatunk. Elvégre a mi sorsunk biztosítottnak látszik s hogy mi történik a második és többi szülőkkel? Nem érdekel hennünket. Legfeljebb ha megszorulunk, eladjuk majd egy tál lencséért vagy hasonló nemes valutáért. Csak akkorra nem lesz Dan Sever újra Banca Nationala kormányzója és megtiltják a lencsének, mint valutának felhasználását. Logika ebben az intézkedésben éppen az volna, mint amennyi ebben az egész tervben van.

Kérjen mindenütt

elsősültségi palesztinai termékeket:

Olajbogyóból készült tiszta és ízletes SHEMEN ételolajat.

Népszerű SHEMEN-MENORA szappant, amely gyermekek és érzékenybőrűeknek egyaránt ártalmatlan.

ADIN, CARMEL, FLOWERS, GALIL mosdószappant - SHEMEN.

SHEMEN-BOROTVÁSZAPPANT.

Rison-le-Zionban gyártott arany és ezüst OKAVA-BOROTVAPENGÉKET.

Romániai főképviselet: „HERMO” București, B-dul Domnului 3.

Temesváron: Káldoru Marcel, Str. Paris 5.

Braşovban: Deutsch Zsigmond, Str. Sif. Ioan 2.

Satu-Maren: Fehete József, Str. Berthelot 52.

Vitaminus narancs, citrom, banán, ananász, ethrop mandarin és grapefruit SHARONA-szirupokat Rammal-Ganban gyártott PALALUM alumínium edényeket.

Illó és éterikus olajokat, valamint FRUTAROM-féle esszenciákat — Haifa.

LUCIO acelvattát — Petach-Tikva.

FRUTAROM-féle 100% Vanillinát — Haifa.

ONYA karbonpapírt és indigót — Tel-Aviv.

Clujon: Körösy Tibor, Str. Nic. Iorga 19.

Oradeán: London Armin, Str. Millerand 9.

Az örök vándor

Szukosz 5698

A szukosz ünnep alap gondolata az örök vándorlás, az ideiglenes sátorban való lakás, ami a zsidó nép állandó sorsa volt a történelem során. Ünnepi sátorunk: modellje, örök sátorunk, amely a zsidó háznak, amely örökké fennáll.

Két jelenség jellemzi a több ezer éves történelmet: egyrészt az örökös bizonytalanság, amelynek szimbóluma, hogy a zsidó lakásból be kell vonuljunk a hiányos lakásba, „árnyékkal teli” sátorba, a másrészt pedig: az állandó előrehaladás. Az örök vándorolt Jákób ősapánktól kezdve. Mentek Egyiptomból Kánaánba, onnan Babylonba, majd Rómába és végül szétváltak az egész világba. Spanyolországban magyszerűen ment sorsuk. Majd hirtelen megváltozott a helyzet. Ujra vándorbohoz nyulni kellett őket onnan. De az előrelépés mégis meg volt, mert minden téren meghaladtak, amikor Franciaországba, Angliába és Törökországba kerültek. De nem volt örökké jó helyzetük, mert onnan is tovább kellett menjenek.

Mindennek szimbóluma a sátor, amelyet a zsidó népből tákolunk össze, hirdetővén minden ideiglenességen túl is Izraelnek magasztos hívását, amely az istenhitnek szolgálja, áll, meg hirdeti a szellem és emberi élet útjait.

A sátor tetőn keresztül csillagok csillagok hirdeti a Gondviselés szeméit is, amely

állandóan örökös felettünk és bizalommal tölt el, hogy nem fogunk örökké vándorolni. „Bájjaim háhü okim esz szükász David hanajfelesz”, hogy Dávid sátra, ha még düledezik is, de mégsem fog egészen összedőlni, mert csak letelepszünk majd a Szentöldön. Nem leszünk örökké vándortanítói szerepre kárhoztatva. Amint Jesajohu próféta szavai előre is mondják: jönni fognak hozzánk népek, a föld minden sarkából és mondják majd: jertek, menjünk fel Isten hegyére, Jákób Istenének házába, hogy megtanítson utjaira és az ő ösvényén haladjunk. Mert Cionból indul a Tan...

De ahhoz, hogy odakerüljünk ismét vissza, az ősi földre, ahhoz szükséges, hogy egységesek legyünk. Erre tanít bennünket a négyféle növény is. De tanít bennünket arra is, hogy: megáldott Téged az Örökkévaló minden terménnyel — vöhojiszso ach szoméach és nyugodtan örvendhetsz. Ez utóbbi mondatot Zierelsohn (Hegjain Lévi) főrabbi szellemesen úgy interpretálja, hogy amikor az Ur megáldott bennünket minden jóval, egyedül akarunk talán örvendezni? Nem lehet, mert velünk kell örvendjen mindenki, házuk népe meg az idegen is, meg az özvegy és árva is. S meg is valósul majd a próféta szava: hogy Isten felállítja és megerősíti Dávid düledező sátorát...

Dr. Feldmann Sámuel, főrabbi.

Glasner Akiba cluji főrabbi és az agudizmus!

Glasner Akiba cluji főrabbi a marienbadi Aguda kongresszuson az érdekelt tények feltárását, különféle pertraktációkra alkalmas felvilágosításának visszajelzőként, ünnepi beszédében a világ zsidóságára nézve kétezer év óta most először válságba vált súlyos problémájára: a zsidó állam alapításának a kérdésére is kitért. Bejelentette egy cionista kongresszus programjába. Hivatkozott Ezra könyvére és Kyrosz perzsa királynak benne megörökített parancsára. Ahogy abban a próféta ígéretében is, csakis Istennek inspirációjára várt meg — jelentette ki a főrabbi urunk, hogy csakis Isten akarata manifesztálódhat Balfour deklarációjában, amely a mostani zsidó állam alapításához vezetett. Ahogy a zsidó deklarációja minden zsidóhoz szólt, úgy Angliának elhatározása: megalapítani a zsidó államot, kivétel nélkül és feltétlenül minden zsidót ama kötelesség elé állítja, hogy megpróbálja a zsidó nép, mint minden zsidó érdekében számára legfontosabb feladatban a legnagyobb mértékben vegye ki a részét. Felhívja a főabbikat, hogy ne féljenek kinyilatkoztatni: „Cion hírnökei! Álljatok fel a hegyekre, lendüljön fel hangotok Jeruzsálem heroldjai! Hirdessétek és ne féljétek: hirdessétek meg Juda városainak: ime Istenek!”

És nem lehet az, hogy ebben a tagadhatatlan isteni manifesztációban legyenek olyan elsőségesek, akik — szélsőbaloldaliak — megkérdőjelezzék az isteni sugallatot és ezzel a törvényt, a tradíciót, nem látva ebben mást, mint diplomáciai aktust; és legyenek olyanok — a szélsőjobboldaliak — akiknél ez a probléma nem elég súlyos ahhoz, hogy abban a Gondviselés akaratát észleljék és ehhez képest érveljenek. És nem lehet az, hogy a Sinai hegyén kinyilatkoztatott egységes Tóra ezerszázados szétválasztás. Hogy ez az egységes Tóra másképpen nyilvánuljon meg chasszidoknál, ortodoxonál, neologoknál.

Az egységnek multhatatlanul létre kell jönnie most is és ha a Népszövetség előtt egy milliányi nép akarata egységesen fog

megnyilvánulni, úgy bizonyára a szétszaktott Erec Jisrael ismét egységgé forr össze.

Glasner Akiba cluji főrabbi „cionista” beszédének van egy szépséghibája. Hogy néhány héttel ezelőtt a marienbadi Aguda kongresszuson nyíltan kijelentette, hogy lecsatlakozott az Agudához. Ahhoz a mozgalomhoz, amely valóban tiszteletreméltó megmozdulás, de a cionista-eszmével hosszú időn át hadilábon állott és most is kijelentették Marienbadban, hogy nem kell nekik az új zsidó állam, inkább egy arab federáció, amelyben örök minoritásban éljenek a zsidók. Szerény nézetünk szerint a cluji beszéd ellentétben áll a marienbadi manifesztációval.

Vagy mit mondjunk arra, hogy ünnepi beszédében egy zsidó középiskolának Clujon való megteremtésének szükségességét hangoztatta és saját személyében 50.000 leit ajánlott fel. Ez tiszteletreméltó gesztus és megfelel annak az elgondolásnak, amit a cluji főrabbi erkölcsi habitásáról elgondolunk. Csak azt nem értjük, hogy az ardeali főrabbi-kollégák felé mutatott agudista vallásos „káserolják”-e a középiskolát sürgető főrabbit? Viszont egy kimondottan cionista egyházi szónoklat milyen hatást vált ki Rosenheim urban és a többi agudista városokban?

Elvégre szeretnénk már nyíltan hallani: ha agudista — miért cionista és ha cionista, miért agudista? ...

בישיבת הרב אב"ק באיא-מאדע מת-
מבלים בחורים הרוצים ללמוד בתחמדה.
בדורים עניים מקבלים צדקם, הקדומה ליו-
דעים ללמוד בעצמם. על היוצים לבוא
לישיבתנו לשלח מקודם תעודה לידה, תעו-
דת אורחים ותעודה מהרב של מקומם אודת
מעמדם הגשמי והרוחני. ולא יבואו עד שלא
יקבלו מענה מהנהלת הישיבה.

Gyomor és bélfelfuvódás

eseteiben epe, máj és vese zavaraiiban, görcsös székrekedésben, sáptultengés, gyomorégés, hányinger, ideges állapotoknál az orvosok a legmelegebben ajánlják a világhírű amerikai „Gastro D”-t.

Gastro D. kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy megrendelhető 135 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerárakban, București Calea Victoriei 124.

Antonescu külügyminiszter a palesztinai kérdés előadója a Népszövetség ülésén

Genf. — Világszerte hatalmas érdeklődéssel várják a Népszövetség jelenlegi ülésének döntését Palesztinára vonatkozólag. Már a megnyitó ülésen Eden angol külügyminiszter érintette beszédében a palesztinai problémát. De ennél is érdekesebb, hogy a román állam külügyminisztere, Antonescu lett a kérdés előadója és referátuma már megjelent és nyilvánosságra is hozták. A jelentés fontos dokumentum s egyike a legjelentősebbeknek, amely mostanában megjelent.

Antonescu, mint a mandátumbizottság előadója, először felvilágosításokat nyújtott a bizottság munkájáról. Javaslatot tett arra vonatkozólag is, hogy külön bizottság tárgyalja a palesztinai közigazgatás eddigi magatartását és külön bizottság Palesztina jövőbeni területi kérdéseit. A román külügyminiszter előterjesztéséhez pártolólag hozzájárult Beck lengyel külügyminiszter és később Eden is hasonló értelemben szólott a kérdéshez.

A jelentés, amelyet Antonescu beterjesztett, három részből áll. Az első rész Palesztina jövőjével foglalkozik és átmeneti intézkedéseket javasol, a felosztási terv megvalósításáig. A második rész az ország közigazgatásával foglalkozik, míg a harmadik a petíciókkal, amelyet eddig a bizottsághoz intéztek. A jelentés részletesen kitér a múlt évi zavargásokra, amelyeket a nagy zsidó bevándorlás idézett elő, meg az a nagy kampány, amelyet vezető arab körök kezdeményeztek a zsidók ellen. Az 1936 évi zavargás — mondja a jelentés — nagy károkat okozott az ország lakosságának. A felkelést külföldiek is hathatósan támogatták. Az arabok támadtak, a zsidók csak a legszükségesebb mértékben védekeztek. Az arabok vezérgondolata az volt, hogy megakadályozzák a zsidók nemzeti otthonának kiépítését.

A mandátumbizottság élesen kritizálja azt az angol elgondolást, amely elmulasztotta a hadiállapot életbeléptetését 1936 júniusában, holott már akkor az országban voltak a csapaterősítések és várt vele szeptember végéig. A bizottság megemlékszik a „Hagana”-ról is, amely zsidó felkatonai szervezet, amely fegyverekkel is rendelkezett, de nem lépett aktíve a harcokba, amelyről annak idején Ormsby Gore gyarmatügyi miniszter dicsőreleg emlékezett meg.

A mandátumbizottság jelentésének egyik legérdekesebb része az, amelyben tiltakozik az ellen, valamennyi képviselt állam delegátusa, hogy a legközelebbi nyolc hónapban összesen 8000 certifikátot adjanak ki, mert az ellenkezők a mandátum szellemével, s annak megszegését is jelenti. A mandátum azt írja elő, hogy az ország gazdasági erőinek tekintetbevételével, a bevándorlást kellőképpen szabályozni kell, azonban nem a zsidó erők háttérbeszorításával.

x Orth. kóser bodega Bucureștiben. Str. Carol 7. A főposta mellett. Állandóan kapható mindenféle husnemű, tejcsfélék, utraváló. Hához szállítunk kóser sajtot, túrót, vajot, felvágottakat, főzelékeket, tojást és gyümölcsöt. Az utazóközönség minden igényét kielégítjük. Mindennap friss tejes tészták. Telefon. „Bodega Postei”. (A baia-marei rabbi hechsere.) Gelbstein.

Hétről-hétre

Páris. — A párisi Ort-kongresszuson 42 tagból álló központi bizottságot állítottak össze. Elnök lett Leo Bramson, az executive tagjai: dr Lvovits és dr Singalowsky. A kongresszus az 1938-ik évre egy 82.000 dolláros büdzsét állított össze. Az Ort. kibővítési tevékenységét a mezőgazdasági kolonizáció területén s a szegény zsidóság részére existenciát teremtenek. Ipari munkások kitelepítését elősegítik. A francia kormány üdvözlését Jean Zay közoktatásiügyi miniszter tolmácsolta. Kifejtette, hogy megnyire szimpatikus a francia kormánynak az Ort. működése.

London. — Nemrégiben az angol királyi pár Délwalesben és Írországban látogatásokat tett a városokban s mindenfelé a legszívesebben fogadták. A zsidó hitközségek deputációkkal jelentek meg a királyi pár előtt és üdvözlő iratokat nyújtottak át. Válaszban azt mondotta a király: „Mindenkor gondoskodni fogok arról, hogy amennyire hatalmamban áll, népem minden rétege meg legyen elégedve és a vallásszabadság biztosítva legyen, ami legbecesebb örökségünk”. — A napokban kiállítás nyílt meg, amelyen láthatók azok az üdvözlő iratok és felterjesztések, amelyeket a koronázás alkalmából küldöttek az új királyi párnak. Palesztinából a következő üdvözlések vannak kiállítva: a jeruzsálemi, jaffai, petah-tikvai polgármesterektől, a jeruzsálemi kamarától, Nathania város tanácsa, az Agudat Harabbanim Jeruzsálemből, a Béth Jákob iskolák. Gibraltárból is kiállították a hitközség üdvözlő iratát. — A napokban ülést tartott a „World Fellowship of Faiths”. Elnökölt az ülésen Rhys Davies képviselő. Az amerikai zsidóság nevében felszóllalt Rabbi Isserman és Lily Montagu.

Budapest. — A magyar főváros horogkeresztesei sértő tartalmú iratot küldtek dr Hevesi Simon vezető főrabbinak és dr Klár Zoltánnak, a „Társadalmunk” szerkesztőjének. Az iratban rendkívül sértő kifejezéseket használnak, a zsidó vallást gyalázzák benne. Klár feljelentette a horogkeresztéseket és felkérte Stern Samu udvari tanácsost, hitközségi elnököt, hogy rendkívüli közgyűlést hívjon össze, hogy megbélyegezzék hivatalosan a magyar kasszakeresztések támadását a főrabbiival kapcsolatban. Balog Istvánt, a kasszások vezérét felszólították, hogy kérjen a főrabbitól bocsánatot.

Tanger. — A spanyol-marokkói zsidók helyzete folyton rosszabbodik. A zsidók nem tarthatnak istentiszteleteket. Még a halotti meneteket is megrohama az az uccai csöcselék és követ dobálja, ugyanarra, hogy éjnek idején kell a halottaikat eltemetni. Spanyol és mohamedán csoportok külön falangista szervezeteket létesítettek, antizsidó agitációval. A Franco rezsim állandóan pénzeket sárcol a zsidó közületektől, ugyanarra, hogy a zsidók anyagi helyzete folyton rosszabbodik. A spanyol Marokkóban élő nagyszámu német lakosság erőteljesen támogatja a zsidóellenes megnyilatkozásokat. Az ottlól olaszok nem annyira ellenségesek, de nyugodtan tűrik a zsidók kizárását.

Melbourne. — Az ausztráliai államszövetség elnöke: Joseph A. Lyons, üdvözlötte az ötödik világrész zsidóságát rohaszon alkalmából, amelyben többek között azt mondja, hogy bár nem nagyszámu az ausztráliai zsidóság, de polgári erényeivel és munkakészségével példaképe lehet a többi ottlól embereknek.

Charbin. — (Mandsuko) A japán rendőrség az orosz fehérgárdistákkal együtt házkutatást tartottak prominens zsidó családoknál Charbinban, különösen azoknál, akik a tengerparton tartózkodnak nyaralás céljából. Mózes Aron Kisilev rabbinak lakását szintén átkutatták. A hírek szerint a házkutatás kezdeményezője Rodzavjesk, aki az orosz fehérgárdisták mandsukoi vezetője.

Budapest. — A legutóbbi egyetemi beiratkozásoknál a numerus-klausus jobban érvényesült, mint valaha. A budapesti orvosi fakultáson összesen négy zsidót vettek fel. Kimaradtak a legemlékezőbb zsidó maturánsok is, így többek között a diák-versenyen első díjat nyert zsidó ifjak is. Hadviseltek gyermekei sem kaptak kiméletet és tragikus jelenetek játszódtak le az egyetemek környékén, amikor az elutasításokról tudomást szerzett a diáksereg. — A magyar főváros közművei, így a világítási, közlekedési művek, valamint a közéleti üzemek tisztviselői karában rendkívül élénk nyilaskeresztes propaganda folyik, amiért is a főpolgármester felhatalmazta az üzemigazgatóságokat, hogy az „ismeretlen” tettesek ellen a rendőrségnél tegyenek feljelentést.

TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA.

Lapunk legközelebbi száma október 1-én, a rendes időben jelenik meg.

— A ZSIDÓ NEMZETI ALAP A VALLÁSOS ZSIDÓSÁGTÓL BEFOLYÓ PÉNZEKBŐL VALLÁSOS KOLONIAKAT LÉTESIT. A KKL. és Mizrachi direktóriumok között megállapodás jött létre, hogy a Mizrachi szervezetek által gyűjtött pénzek külön lesznek nyilvántartva és ezekből a pénzekből kimondottan vallásos kolóniákat fognak létesíteni. A megállapodás ezideig is megfelelő eredményekkel járt, meri azóta emelkedett a bevétele a Nemzeti Alapnak, a vallásos zsidóság széles rétegei köréből. Ujabbán ezt a megállapodást kiterjesztették a Szentföldre, Csehszlovákiára és Belgiumra is. A KKL. főirodája a munka intenzívebb kimélyítése érdekében és a megnagyobbodott adminisztráció vezetésére külön osztályt létesített, amelynek célja a vallásos zsidóságnak a geluat haarez érdekében felhozandó összeg kezelése. A Nemzeti Alap eme osztályának vezetésére M. D. Gross rabbit, a Mizrachinak egyik kipróbált régi vezetőjét állította be. M. D. Gross egyébként a tel-avivi hitközségnek is igen népszerű vezetője. Rav Gross nem csupán adminisztratív vezető lesz a főirodában, hanem a különböző gáluti országokat is felkeresi majd, többek között Lengyelországot, Romániát, Litvániát és Belgiumot, valamint Csehszlovákiát. Mindazokat az országokat, amelyekre vonatkozik, a KKL. direktóriuma és a Mizrachi megállapodások. Meg vagyunk győződve arról, hogy Rav M. D. Gross egyénisége felfokozott eredményeket fog hozni a földvásárló alapokra, a vallásos zsidóság intenzívebb bekapcsolódása révén.

— **Eljegyzés.** Neumann Piri Debrecen és Klein Fülöp Satmar, jegyesek. (M. k. é. h.)

— **AZ AGUDASZ JISZROEL UJ VEZETŐSÉGE.** (Marienbad.) A Kenessio Gedaulo befejezése előtt megválasztották a Waad Hapoelel keretein belül az új executívát, amely a következőkből áll: Jakob Rosenheim elnök, alelnökök: dr Pinkasz Kohn Ansbach és Jicchok Lewin varsói rabbi. Ezenkívül dr Izsák Breuer, Harry Goldman, dr Ehrman Salamon, Heinrich Eiseman London, Schur rabbi Vilnából, St. Laski Sampolnóból, Blau Mose Jeruzsálemből. A Moaze Chachmé Hatora (rabbi-tanács) szervezésével Horovitz Tóbiás rabbit bízták meg.

— **HATALMAS MÉRETŰ LESZ AZ ORADEAI KERESKEDELMI CSARNOK ALTAL RENDEZETT ORSZÁGOS MINTAVASAR,** amely október 7-18. között fog lezajlani. Sokszorososan felülmúlja az eddigi hasonló vásárok sikerét ez az idei, melyen több mint száz kiállító vesz részt. Az ország összes drogériái és parfümüzemei egyöntetűen vesznek részt a vásáron és egyidejűleg október 10-12 között országos kongresszust tartanak Oradeán. Ugyancsak országgrészi gyűlést tartanak október 17-én az ardeali és bánáti kereskedő szervezetek, amely nagy érdeklődésre tarthat számot. 50 százalékos vasuti kedvezmény az összes vasutvonalakon.

— **Idősebb melamed,** vagy bocher, aki 6 gyermek tanítására megfelelő képzettséggel rendelkezik, adja be ajánlatát fizetési igény megjelölésével, a következő címre: Rosenfeld, Bihor, jud. Bihor.

Orth. kóser vendéglő és bodega
izletes házi kóser, pontos kiszolgálás és olcsó árak
BERGER TI-MISOARA. Str. Preter 2

ÉRTESÍTÉS.

A cluji „Chasam Szófer” jesiva kuratóriuma ezennel tudomására hozza az érdekelteknek, hogy a Glasner Akiba főrabbi ur vezetése alatt álló internátussal és menzával egybekötött jesivában való felvétel iránti kérések alatt jelzett címre benyújtandók. A kérvényekhez mellékelni kell az életkort, előmenetelt és egészségi állapotot igazoló okmányok másolatát.

JESIVATH CHASAM SZÓFER
CLUJ, GEN. BERTHELOT 11.

EGY AGUDISTA ELLENZŐ MONDÁSA

A munkácsi rebbe, aki nemrégiben hungar tudvalegőleg nem szerette az agudistákat sem, úgy, ahogy nem szerette a cionistákat sem. Ben azt mondotta egy agudista hívének:

— Pappenheim, Rosenheim und Trokenheim heim, v'heim la jodu drochoj... (hém v'heim nem járnak a helyes uton...)

NEM A HELYES UT...

— Uram — szólnak valakihez a zsidó uton.

— Ön nem jár a helyes uton...

— Miért nem, hiszen ez a helyes ut...

— No, nem egészen, mert egy idegen asszony sétál...

MIÉRT KELL A SÓS-TENGER IS?...
Egy bizottság fogja kérni, hogy a Sós-Holtengert is adják az új országnak.

Ennek pedig oka az, hogy a tengernek felmutatni a pászt (kenyér is, meg utlevél) és hozzá a „melech” (só) is, mert Pász bent tájchél...

A COLOSSEUM

— Hol töltötte a szabadságát asszonyom?

— Rómában voltam.

— Rómában? Akkor bizonyára volt a seumban is.

— Természetesen. Ahogy egy ismeretlen ba jövök, megnézem a mozikat...

A PRIMADONNA FÉRJE

Egy jiddis társulat primadonnájának férj rohan a kritikushoz és azt mondja:

— Ön volt az, aki feleségemről azt írta, tehetségtelen, öreg, csunya és bűn ránézni?

— Igen, én írtam...

— Haleváj, én mondhatnám neki el mind mondotta a férj keserű rezignációval.

POMPADOUR ÉS A HID

XIV. Lajos király híres barátnője Pompadour asszony rendkívül sokba került az akkori Franciaországnak. Az adónak csaknem felét reá kellett költöztetnie, mert rendkívül szerette a pompát és a szölest.

Egyszer egy új hidat avattak, amelyen el Madame Pompadour ment át, aki ezzel felházt. Az ünnepség után a pénzügyminiszter gratulált a hidépítő mérnöknek és a következőket mondta:

— Mernék ur, az Ön hidja elsőrangú. Ki egyszerre Franciaország legnagyobb terhet...

AZONOS FORRÁS...

Hersch mindenáron hajóstiszt szeretett lenni és felvételre jelentkezett egy nagy hajó kapitányára vizsgáztatni kezdte:

— Mit csinál, ha a hajó nagy viharba kerül?

— Leeresztem a vasmacsát.

— És mit csinál, ha a hajó még ennél is gyöbb viharba kerül?

— Leeresztek még egy vasmacsát.

— És mit csinál, ha a hajó még ennél is gyöbb viharba kerül?

— Leeresztek még egy vasmacsát.

— De ember, — mondja a kapitány — ha a fenéből vesz maga ennyi vasmacsát?

— Onnan, kapitány ur, — mondja Hersch ahonnan ön a vihart veszi.

MINDENNEK A ZSIDÓK AZ OKAI

A világháboru után nagy viták indultak hogy vajjon Németország miért vesztette el a borot? Sok mindenféle vélemény hangzott el leginkább a bolondos Reb Simche találta feje szegét.

— Németország — mondta — a zsidó tábornokok miatt vesztette el a háborút.

— Miket beszélsz, — mondták neki, — hisz Németországban nem is voltak zsidó tábornokok.

Mire Simche:

— De az ellenségnek voltak...

BAJ ÉS SZERENCSETLENSÉG

Egy diktatúrás országban történt, hogy két zselöember vitalkozni kezdett, hogy mi a különbség a „baj” és a „szerencsetlenség” szavak közt?

Tudtak megegyezni, mire az egyik azt indította, hogy hallgassanak meg egy zsidót.

Azonnal elhoztattak a gyűjtőtáborból egy zsidót akinek feltették a kérdést, hogy mi a különbség a baj és a szerencsetlenség között?

— Megmondhatom nyugodtan? — kérdezték a zsidót.

— Egész nyugodtan.

— Hát kérem. Hogy én gyűjtőtáborban vagyok, az baj. Ha magukat halálra gázolja egy lamos, az szerencsetlenség, de nem baj.